

รายงานการวิจัย

เรื่อง

พฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา ในระดับปริญญาตรี วิทยาลัยราชพฤกษ์

THE ETHICAL BEHAVIOR OF STUDENTS IN RATCHAPHRUEK COLLEGE

โดย

ศิณภรณ์ หุ่นเต็ม

การวิจัยครั้งนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากวิทยาลัยราชพฤกษ์

ปีการศึกษา 2552

ข้อเสนอแนะเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา วิทยาลัยราชพฤกษ์ ได้เสนอแนะไว้ดังนี้ วิทยาลัยควรจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมให้นักศึกษา โดยจัดให้มีการทำบุญตักบาตรในตอนเช้าทุกวันพระ และวิทยาลัยควรส่งเสริมสนับสนุนการปลูกฝัง จริยธรรมในเรื่องการทำงานร่วมกันเป็นทีมเพื่อเป็นการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น และนักศึกษาควร ประพฤติปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามกฎระเบียบของทางวิทยาลัย เพื่อจะได้เป็นคนดีของสังคมไม่ทำให้ ผู้อื่นเดือดร้อน เป็นผู้เสียสละ ช่วยเหลือผู้อื่น ทุกๆ ด้าน

Project	A research project. The moral behavior of students. Bachelor's degree. College of ratchaphruek
Research	Sinaporn hutem
Year	2010

Abstract

The ethical behavior of students in an undergraduate. College of cassia. Nonthaburi. And ethical behavior of college students to compare someone with a gender academic classes. Parents and professionals. The samples used in this study of 302 college students someone who is a query tool. Data analysis software packages. The statistics used in data analysis and the average percent standard deviation. And test hypotheses to test the difference between the 2 groups using t - test and test for differences between the three groups to use the F – test

The results show that

1. The moral behavior of students. Bachelor's degree. Cassia college students found that the sample was female rather than male. And most of them are studying in Year 3 and Year 4, most parents and most professional service. And moral behavior, mainly in the medium. This sort of behavior from a moral aspect in the following descending order. The discipline. Responsibility for the patience and honesty. For its dedication on many levels. This is because institutions are encouraged to work together and do the job well done. Students have the responsibility to serve and sacrifice for the common good

2. The ethical behavior of college students to compare samples with different personal factors influence ethical behavior is no different.

Recommendations for promoting ethical behavior of students. College of cassia.

Suggested as follows. College should be to instill ethical behavior by students to have merit in the morning every day. And colleges should promote and support the cultivation of ethics in their work together as a team to accept the opinions of others. And students should conduct themselves properly in accordance with the rules of the college. Order to be a good person in society does not make others suffer. A sacrifice. Help others aspects.

กิตติกรรมประกาศ

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา ในระดับปริญญาตรี วิทยาลัยราชพฤกษ์” สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของวิทยาลัยราชพฤกษ์ที่ได้มอบทุนการวิจัยประจำปี 2552 รวมถึงอาจารย์ที่ปรึกษาคณะกรรมการการวิจัย และคณะกรรมการการวิจัยทุกท่าน ในการจัดทำ รายงานวิจัยที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำและช่วยชี้แนะแนวทางในการศึกษาวิจัย ตลอดจนตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ของผลงานการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ในการจัดทำรายงานฉบับนี้จึงสำเร็จลุล่วง ด้วยดี

การจัดทำรายงานครั้งนี้จะสำเร็จลงไม่ได้ หากไม่ได้รับความร่วมมือและความอนุเคราะห์จาก ผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่าน ที่กรุณาเสียสละเวลาอันมีค่าในการตอบแบบสอบถามทำให้ได้รับข้อมูลที่ สมบูรณ์ และครบถ้วน

ศินาภรณ์ หู่เต็ม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ค
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ซ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
- ความสำคัญและที่มาของปัญหา.....	1
- วัตถุประสงค์การวิจัย.....	3
- สมมติฐานการวิจัย.....	3
- ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า.....	3
- นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
- ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	5
2. แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
- ความหมายของพฤติกรรม.....	6
- การเกิดพฤติกรรม.....	8
- ความหมายของคุณธรรมจริยธรรม.....	9
- แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม.....	11
- งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	31
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	35
- ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	35
- ตัวแปรการวิจัย.....	36
- เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	36
- การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	36
- วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	37
- การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	37

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
- การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	39
- ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง	40
- ตอนที่ 2 วิเคราะห์ภาพรวมระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม...	41
- ตอนที่ 3 วิเคราะห์ภาพรวมระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม จำแนกรายด้าน.....	41
- ตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม.....	47
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	50
- สรุปผลการวิจัย.....	50
- อภิปรายผล.....	52
- ข้อเสนอแนะ.....	53

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงจำนวนและร้อยละ จำแนกตามเพศ.....	40
2 แสดงจำนวนและร้อยละ แยกตามชั้นปี.....	40
3 แสดงจำนวนและร้อยละ แยกตามอาชีพมารดาผู้ปกครอง.....	40
4 พฤติกรรมเชิงจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวม.....	41
5 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความมีระเบียบ จำแนกเป็นรายชื่อ.....	41
6 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างด้านความรับผิดชอบ จำแนกเป็นรายชื่อ.....	42
7 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์ จำแนกเป็นรายชื่อ	44
8 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความเสียสละ จำแนกเป็นรายชื่อ	45
9 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความอดทน จำแนกเป็นรายชื่อ	46
10 ผลการวิเคราะห์ทดสอบสมมติฐานระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม จำแนก ตามเพศ	47
11 ผลการวิเคราะห์ทดสอบสมมติฐานระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม จำแนก ตามชั้นปี	48
11 ผลการวิเคราะห์ทดสอบสมมติฐานระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม จำแนก ตามอาชีพผู้ปกครอง	49

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

สถานการณ์บ้านเมืองของประเทศไทยเราในปัจจุบันนี้ ค่อนข้างน่าเป็นห่วงอย่างยิ่งจากกระแสโลกาภิวัตน์ที่ผลักดันให้สังคมไทยมุ่งความสำเร็จทางวัตถุ คนในสังคมแสวงหาความสำเร็จในชีวิตทางด้านเศรษฐกิจ บ้างก็แสวงหาอำนาจ บ้างก็แสวงหาผลประโยชน์ จนหลายคนมองเห็นตรงกันว่าปัจจุบันสังคมไทยเริ่มอ่อนแอลงเรื่อย ๆ และกำลังเผชิญกับภาวะวิกฤติหลายด้าน ทั้งด้านการเมือง การศึกษา ศาสนา เศรษฐกิจ สังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งที่พึงวิตกกังวลยิ่ง โดยเฉพาะปัญหาความเสื่อมถอยในด้าน คุณธรรมจริยธรรมของคนในประเทศไทย ทั้งในระดับนักการเมือง ข้าราชการหรือคนในแวดวงอาชีพอื่นๆภาพที่เห็นชัดเจนและเป็นข่าวอยู่ทุกวัน ก็คือการทุจริตคอร์รัปชัน การก่ออาชญากรรม การเสพและค้ายาเสพติด และยิ่งแพร่ระบาดไปยังกลุ่มเยาวชน นักเรียนนักศึกษาตั้งแต่ระดับประถม จนถึงอุดมศึกษา การพฤติกรรมตนที่ไม่พึงประสงค์ อาทิ การแต่งกายผิดระเบียบ แต่งกายล่อแหลมซึ่งเป็นมูลเหตุก่อให้เกิดอาชญากรรมทางเพศ การที่นักเรียน นักศึกษาขายบริการทางเพศเพียงเพื่อหาเงินมาใช้จ่ายฟุ่มเฟือย การอยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยา การทะเลาะวิวาทของนักศึกษาทั้งภายในสถาบันเดียวกันและต่างสถาบัน เหล่านี้เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่มของเยาวชนดังกล่าว ทุกคนต่างลงความเห็นตรงกันว่าเยาวชนไทยของเราขาดการปลูกฝังในด้านคุณธรรมจริยธรรม อาจจะมีอยู่บ้างแต่เป็นแบบฉาบฉวย ไม่เกิดผลที่ถาวร ในขณะที่สังคมไทยต้องการเห็นภาพการพัฒนาเยาวชนไทยไปสู่การเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความสมบูรณ์ ทั้งร่างกาย และจิตใจ มีสติปัญญา มีความรู้และคุณธรรมจริยธรรม รวมทั้งไม่ลืมวัฒนธรรมของชาติในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทุกครั้งที่กล่าวถึงปัญหาคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทยหลายคนมักจะมองไปที่กระบวนการจัดการศึกษา และตอกย้ำเสมอว่าเป็นความล้มเหลวของระบบการศึกษา แต่หากทุกฝ่ายเปิดใจยอมรับว่าปัญหาเรื่องคุณธรรมจริยธรรมนั้นเป็นปัญหาใหญ่ระดับชาติ การแก้ไขปัญหานั้นจะต้องเริ่มต้นจากครอบครัว สถานศึกษา และที่สำคัญที่สุดคือผู้ใหญ่ทุกคนในสังคมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กและเยาวชน เนื่องจากการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้ประสบผลสำเร็จสูงสุดนั้นต้องปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่าง ถ้าพิจารณาพื้นฐานปัญหาคุณธรรมจริยธรรมของเด็กและเยาวชนไทย ส่วนหนึ่งนั้นเริ่มจาก “ปัญหาด้านครอบครัว” ซึ่งเกิดจากการที่ครอบครัวแตกแยก พ่อแม่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน พ่อแม่ไม่มีเวลาให้บุตรหลาน การใช้ความรุนแรงในครอบครัว และอื่น ๆ อีกมากมาย ซึ่งประเด็นปัญหาของสังคมที่ส่งผลกระทบต่อเด็กและเยาวชนไทยลำดับต้น ๆ เช่น ขาดความอบอุ่นจากครอบครัว ซึ่งจะนำไปสู่การมีความรัก การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร รวมถึงภัยจากสื่อเทคโนโลยี โดยเฉพาะอินเทอร์เน็ต และ

การเข้าถึงอบายมุขทั้งหลาย บุหรี่ ยาเสพติดได้ง่ายดาย และที่สำคัญคือ “การขาดแบบอย่างที่ดี” นั่นเอง สังคมอยากเห็นภาพเด็กและเยาวชนเป็นเช่นไร ทุกคนในสังคมทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูผู้สอน ผู้บริหาร นักการเมือง ผู้นำสังคม ผู้นำประเทศต้องประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี เพราะการเป็นแบบอย่างที่ดีนั้นถือเป็นวิธีการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่ดีที่สุด

ดังนั้นคุณธรรม จริยธรรมจึงเป็นกลไกของสังคม ที่ทำหน้าที่เป็นบรรทัดฐานของความประพฤติ เป็นสิ่งที่กำหนดว่าอะไรควรประพฤติปฏิบัติและจะต้องปลูกฝังให้กับคนในสังคม เพราะถ้าคนในสังคมเป็นคนดีแล้ว สังคมก็มีความสุขแต่ถ้าคนในสังคมไม่ดี ก็จะมี ความวุ่นวาย เต็มดราม่า มีการเอาไรด์เอาเปรียบแก่งแย่ง แม้จะมีกฎหมายบังคับไว้คนก็พยายามที่จะหลีกเลี่ยง ในปัจจุบันปัญหาจากความบกพร่องทางจริยธรรมเกิดขึ้นทั่วโลกสังคมมีแต่ความสับสนวุ่นวาย คดโกง เอาไรด์เอาเปรียบกันอยู่ตลอดเวลา

จากรายงานการศึกษา เรื่องคุณสมบัติของลูกจ้างที่นายจ้างต้องการ ศึกษาเฉพาะกรณี นายจ้างที่เข้าร่วมงานนัดพบแรงงาน บริเวณกระทรวงแรงงาน เดือนกุมภาพันธ์และมีนาคม 2552 จากกรมการจัดหางาน ได้สำรวจความคิดเห็นของนายจ้างเกี่ยวกับคุณสมบัติของลูกจ้างที่นายจ้าง ต้องการรับเข้าทำงาน แบ่งออกเป็น 4 ด้านหลัก คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความรู้พื้นฐาน ด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการตามลักษณะงาน และด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพ จากการศึกษา พบว่า นายจ้างให้ความสำคัญกับคุณสมบัติ ด้านจรรยาบรรณในวิชาชีพมากที่สุด 4.46 คะแนน รองลงมา ด้านคุณธรรม จริยธรรม 4.45 คะแนน ด้านความรู้ความสามารถพื้นฐาน 4.05 คะแนน และน้อยที่สุด คือด้านความรู้ความสามารถทางวิชาการตามลักษณะงาน 4.02 คะแนน

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ซึ่งเป็นแผนยุทธศาสตร์ซึ่งกรอบทิศทางการพัฒนาประเทศระยะกลางที่ดำเนินการต่อเนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ในด้านแนวคิดที่ยึด “คนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” ในทุกมิติอย่างเป็นองค์รวม และให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่สมดุล ทั้งด้านตัวคน สังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารจัดการภายในที่ดีให้เกิดขึ้นในทุกระดับ อันจะทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืน โดยมี “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาได้อย่างแท้จริง(สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2544: 2) ประกอบกับเจตนารมณ์ความมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจสติปัญญาความรู้และคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 คุณธรรมจริยธรรม เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และเป็นปัจจัยสำคัญของคุณภาพบัณฑิต ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ รวมทั้งความคาดหวังของผู้ใช้บัณฑิต และสังคมเพื่อส่งเสริมและพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และเป็นบัณฑิตที่เก่งและดี ดังนั้นการวิจัยนี้ จึงศึกษาพฤติกรรมทางคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา วิทยาลัยราชพฤกษ์ เพื่อให้ทราบพฤติกรรมดังกล่าว

และได้ใช้เป็นแนวทางในการสร้างคนดี และพัฒนาบัณฑิตให้เป็นคนเก่งมีความรู้ มีคุณธรรม เป็นผู้มีส่วนทำให้สังคมสงบสุข อันจะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศชาติต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี วิทยาลัยราชพฤกษ์ จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา ในระดับปริญญาตรี วิทยาลัยราชพฤกษ์ ตามตัวแปร เพศ ระดับชั้นปี อาชีพของผู้ปกครอง

1.3 สมมติฐานการวิจัย

นักศึกษาที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม แตกต่างกัน

1.4 ขอบเขตการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักศึกษารอบปกติชั้นปีที่ 1 - 4 คณะบริหารธุรกิจ คณะบัญชี คณะนิเทศศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์ ในวิทยาลัยราชพฤกษ์ รอบปกติ จำนวน 1,220 คน ประจำปีการศึกษา 2552 (ที่มา : งานทะเบียนและวัดผล 26 มกราคม 2553)

2. กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษารอบปกติ โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้

กำหนดกลุ่มตัวอย่างการเก็บข้อมูล จำนวน 302 คน โดยใช้วิธีการสุ่มของทาโร ยามานะ (Taro Yamane) กำหนดจากสูตรของทาโร ยามานะ (Taro Yamane) คือ

$$n = \frac{N}{1+Ne^2}$$

เมื่อ	n	คือ	จำนวนตัวอย่าง หรือขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	คือ	จำนวนหน่วยทั้งหมด หรือ ขนาดของประชากรทั้งหมด
	e	คือ	ความคาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่าง (sampling error)

ในที่นี้จะกำหนดเท่ากับ ± 0.05 ภายใต้อุณหภูมิเชื่อมั่น 95%

กลุ่มประชากรเป็นนักศึกษารอบปกติ ชั้นปีที่ 1 ถึงปีที่ 4 ทั้งชายและหญิง จำนวน 1,220 คน

3. ตัวแปรที่ทำการศึกษา

ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่จะทำการศึกษา จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ระดับชั้นปี อาชีพของผู้ปกครอง

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ พฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม 5 ด้าน ได้แก่

- 1) ความมีระเบียบวินัย
- 2) ความรับผิดชอบ
- 3) ความซื่อสัตย์
- 4) ความเสียสละ
- 5) ความอดทน อดกลั้น

1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 พฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม หมายถึง การประพฤติหรือการปฏิบัติของนักศึกษา ที่แสดงออกถึงการมีคุณธรรมจริยธรรมทั้งด้านการกระทำ คำพูด และความคิด โดยให้นักศึกษาได้ประเมินตนเองใน พฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม 5 ด้าน ดังนี้

5.1.1 ความมีระเบียบวินัย หมายถึงการประพฤติปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎระเบียบแบบแผน มารยาท กฎหมาย และศีลธรรมอันดีงาม

5.1.2 ความรับผิดชอบ หมายถึงมีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตนเพื่อให้บรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพตามความมุ่งหมาย ด้วยการดูแลเอาใจใส่อย่างเต็มความสามารถ

5.1.3 ความซื่อสัตย์สุจริต หมายถึง การประพฤติปฏิบัติอย่างเหมาะสมตรงไปตรงมาทั้งกาย วาจา และใจ ต่อตนเองและผู้อื่น

5.1.4 ความเสียสละ หมายถึง การรู้จักสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อส่วนรวม หรือบริจาคสิ่งของเงินทองแก่ผู้ที่ควรรับรวมทั้งเพื่อส่วนรวม เพื่อสาธารณกุศล มีการบำรุงการศึกษา โรงพยาบาล ทำถนน สร้างสะพานหรือบริจาคทรัพย์ช่วยเหลือผู้ประสบทุกข์ภัยต่าง ๆ เป็นต้น

5.1.5 ความอดทน อดกลั้น หมายถึง ความเข้มแข็งของจิตใจของบุคคลในการประพฤติปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งทางกาย วาจา ใจ และกระทำแต่ความดี แม้จะถูกกระทำกับสิ่งที่ไม่พึงปรารถนา

5.2 นักศึกษา หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี รอบปกติ ชั้นปีที่ 1– 4 ในปีการศึกษา 2552 ของวิทยาลัยราชพฤกษ์ จังหวัดนนทบุรี ประกอบด้วยคณะบริหารธุรกิจ คณะบัญชี คณะนิเทศศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์ จำนวน 1,220 คน (ที่มา : งานทะเบียนและวัดผล 26 มกราคม 2553)

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความมีระเบียบวินัย ด้านความรับผิดชอบ ด้านความซื่อสัตย์ ด้านความเสียสละ ด้านความอดทนอดกลั้น
2. ทำให้ทราบว่าปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีผลหรือไม่ต่อพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม
3. ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมหรือพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ของนักศึกษาวิทยาลัยราชพฤกษ์ต่อไป

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยราชพฤกษ์ และเพื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมตามตัวแปรเพศ ระดับชั้นปี และอาชีพ ผู้ปกครอง ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยนำเสนอผลการศึกษาตามลำดับดังนี้

1. ความหมายพฤติกรรม
2. การเกิดพฤติกรรม
3. ความหมายของคุณธรรมจริยธรรม
4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม
5. พฤติกรรมด้านจริยธรรม
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. ความหมายพฤติกรรม

ประสาธ อิศรปริดา (2522 :13) พฤติกรรม หมายถึง กิริยาอาการ การกระทำหรือกิจกรรม ทุกชนิดของมนุษย์หรือสัตว์ ซึ่งกิจกรรมหรือการกระทำนั้น อาจจะเป็นการกระทำที่เฉพาะจง หรือไม่ก็ได้ อาจจะเป็นกิจกรรมที่แสดงให้ปรากฏเห็นได้หรือเป็นอาภักิริยาภายในซึ่งผู้อื่นไม่สามารถสังเกตหรือเห็นได้ยาก เช่นความรู้ การคิด ความสนใจ เป็นต้น

ธีรศักดิ์ หมั่นจักร และศรีสง่า วรรณสูตร (2523 : 2) ให้ความหมายของพฤติกรรมว่า หมายถึง การกระทำของร่างกายหรืออินทรีย์ ทั้งที่ทำโดยรู้สึกตัวและไม่รู้สึกตัว อาจสังเกตได้หรือใช้เครื่องมือช่วยในการสังเกตด้วยก็ได้

สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต (2524 : 3) อธิบายว่า พฤติกรรม หมายถึง สิ่งที่บุคคลกระทำ แสดงออกตอบสนองหรือโต้ตอบสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่ง ที่สามารถวัดได้ ตรงกันไม่ว่าจะเป็นการแสดงออกหรือการตอบสนองนั้นจะเกิดขึ้นภายในหรือภายนอกร่างกายก็ได้

ชัยพร วิชชาวุธ (2529 : 11) ให้ความหมายว่า พฤติกรรมเป็นการกระทำของผู้กระทำ โดยรู้ตัวหรือไม่ก็ได้ โดยคนอื่นจะสังเกตเห็นหรือไม่สังเกตเห็นก็ได้

นิตยา พูลทอง (2533 : 10) ให้ความหมายว่า พฤติกรรม คือ การกระทำหรือการแสดงออกของมนุษย์ที่ปรากฏออกมา เพื่อวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งการแสดงออกหรือการกระทำดังกล่าวนี้ จะมีกระบวนการของสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกำกับอยู่ภายในตัวบุคคลนั้น ๆ เสมอ กล่าวคือ จะมีกลไกกำกับ สั่งการ จากความนึกคิดและความรู้สึกที่มีอยู่ภายในเป็นของตนเองตลอดเวลา

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2538:155)ให้ความหมายของพฤติกรรม หมายถึงกิจกรรมทุกประเภทที่มนุษย์กระทำไม่ว่าสิ่งนั้นจะสังเกตได้หรือไม่ได้ แต่สามารถวัดได้โดยใช้เครื่องมือพิเศษและสามารถบอกได้ว่า “มี” หรือ “ไม่มี” เช่น ความคิด ความเชื่อ ความรู้สึกความสนใจ

สุรพล พยอมรัมย์ (2545 : 18-20) กล่าวว่าพฤติกรรมในทางจิตวิทยานั้นหมายถึงการกระทำอันเนื่องมาจากการกระตุ้นหรือการจูงใจจากสิ่งเร้าต่างๆ การกระทำหรือพฤติกรรมเหล่านั้นเกิดขึ้นหลังจากที่บุคคลได้ผ่านขบวนการกลั่นกรอง ตกแต่งและตั้งใจที่จะทำให้เกิดขึ้น เพื่อให้บุคคลอื่นได้สัมผัสรับรู้ พฤติกรรมของบุคคลแม้จะกระทำด้วยสาเหตุจุดมุ่งหมายเดียวกันแต่จะมีลักษณะอาการแตกต่างกัน เมื่อบุคคล เวลา สถานที่ หรือสถานการณ์เปลี่ยนไปเนื่องจากการกระทำของบุคคลล้วนจะต้องผ่านขบวนการคิดการตัดสินใจ อันประกอบด้วยอารมณ์และความรู้สึกของผู้กระทำ พฤติกรรมนั้นๆ จึงทำให้พฤติกรรมของแต่ละคนมีความแตกต่างกัน หรือปรับเปลี่ยนไปตามเรื่องราวที่เกี่ยวข้องเสมอ ด้วยเหตุผลที่ว่าพฤติกรรมแต่ละครั้งเกิดจากกระบวนการ ซึ่งหากพิจารณาแยกกระบวนการออกเป็นส่วนๆ จะพบว่า ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ

1. ส่วนการแสดงออกหรือกิริยาท่าทาง (Acting)
2. ส่วนการคิดที่เกี่ยวกับกิริยานั้น (Thinking)
3. ส่วนความรู้สึกที่มีอยู่ในขณะนั้น (Feeling)

ราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 768) ได้ให้ความหมายของ พฤติกรรม หมายถึงการกระทำ หรืออาการที่แสดงออกทางกล้ามเนื้อ ความคิด ความรู้สึก เพื่อตอบสนองสิ่งเร้าจากที่ได้กล่าวมาแล้ว

เบนจามิน บี. โวลแมน (Wolman 1973 : 41) กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึงผลรวมทั้งหมดของการกระทำโดยตรงที่เกี่ยวข้องของบุคคลทั้งที่เกิดขึ้นภายในและที่แสดงออกต่อสิ่งแวดล้อมทางกายและทางสังคม

โกลเดน (Golden 1984 : 90) กล่าวว่า พฤติกรรม หมายถึง การกระทำหรือการตอบสนอง การกระทำทางจิตวิทยาของแต่ละบุคคลและเป็นปฏิสัมพันธ์ในการตอบสนองต่อสิ่งกระตุ้นภายในหรือภายนอกรวมทั้งการกระทำต่างๆ ที่เป็นไปอย่างมีจุดมุ่งหมาย สามารถที่จะสังเกตเห็นได้ หรือเป็นกิจกรรมของการกระทำต่างๆ ที่ได้ผ่านการใคร่ครวญมาแล้วหรือเป็นไปอย่างไม่รู้สึกรู้ตัว

สรุปได้ว่า พฤติกรรมเป็นการกระทำของบุคคลซึ่งเกิดขึ้นได้ทั้งในขณะที่รู้ตัวหรือไม่รู้ตัว พฤติกรรมนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจากความรู้ทัศนคติและความเชื่อของบุคคลนั้นๆ โดยที่อาจแสดงออกให้เห็นอย่างชัดเจน เช่น การออกกำลังกาย การป้องกันโรค การเดิน การรับประทานอาหาร หรือไม่แสดงออกให้เห็นอย่างชัดเจนเช่น ความเครียด ความวิตกกังวล เป็นต้น โดยทั่วไปแล้วพฤติกรรมอาจเป็นได้ทั้งสิ่งที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์

2. การเกิดพฤติกรรม

นักวิชาการได้จัดหมวดหมู่ของการเกิดพฤติกรรมไว้หลาย ๆ ทาง เช่น สิทธิโชค วรรณสันติกุล (อ้างในณรงค์ ศิลารัตน์ 2544 : 14-15) จัดหมวดหมู่ไว้ 3 ประการ คือ

1. พวกที่มีความเชื่อว่า พฤติกรรมมนุษย์นั้นเกิดขึ้นจากภายในตัวบุคคล กล่าวคือ ใจ (mind) นี้เองเป็นต้นกำเนิดของพฤติกรรมเพลโต (Plato) และเดส์คาร์ต (Descartes) มีความเชื่อว่า ความคิดภายใน (innate ideas) เป็นตัวมีอิทธิพลมากที่สุดต่อการแสดงพฤติกรรมในยุคหลัง ฟรอยด์ (Freud) ก็เชื่อเช่นนี้ เขาอ้างว่า มนุษย์มีพลังอันเกิดจากสัญชาตญาณแห่งความต้องการมีชีวิตอยู่ และสัญชาตญาณแห่งความตาย พลังงานนี้ผลักดันให้เกิดโครงสร้างของจิตสามประการ ได้แก่ อิด (Id) คือความต้องการทั้งหลาย อีโก (Ego) คือ จิตสำนึกที่ว่าจะสามารถแสดงพฤติกรรมตอบสนองความต้องการที่เกิดขึ้นจากอิดได้แก่ไหนตามกฎเกณฑ์ของสังคม และซูเปอร์อีโก (Super ego) คือ จิตสำนึกในระดับสูงที่เป็นตัวจูงใจให้มนุษย์ทำความดี มีคุณธรรม จริยธรรม

2. พวกที่มีความเชื่อว่า มนุษย์เกิดมาแล้วตกอยู่ภายใต้การควบคุมของสิ่งแวดล้อม อริสโตเติล (Aristotle) เป็นผู้ริเริ่มความเชื่อนี้ ต่อมา ลอคค (Locke) เบิร์คเลีย (Berkeley) และนักจิตวิทยาอีกหลายคนที่มีความเชื่อว่า ประสบการณ์ทำให้คนเราเรียนรู้ที่จะแสดงพฤติกรรม เช่น สกินเนอร์ (Skinner) ซึ่งให้เห็นว่า พฤติกรรมของมนุษย์ถูกควบคุมโดยเงื่อนไขของการเสริมแรงและการลงโทษ โดยมีรูปแบบแตกต่างกัน เพื่อให้สอดคล้องกับสังคม

3. พวกที่มีแนวความคิดประสมประสานระหว่างพวกแรกกับพวกที่สอง คือให้ความสำคัญทั้งตัวมนุษย์และสิ่งแวดล้อม ว่าเป็นตัวก่อให้เกิดพฤติกรรม โดยแบนดูรา (Bandura) ซึ่งสร้างทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ได้อธิบายว่า พฤติกรรมของมนุษย์นั้นมีองค์ประกอบภายในมนุษย์เอง และสิ่งแวดล้อมก็มีอิทธิพลต่อกันและกัน

สุรพล พะยอมแยม (2545 : 25-26) ได้แบ่งกระบวนการเกิดพฤติกรรม แต่ละครั้งออกเป็นกระบวนการย่อยได้อีก 3 กระบวนการ คือ

1. กระบวนการรับรู้ (Perception Process) กระบวนการรับรู้เป็นกระบวนการเบื้องต้นที่เริ่มจากการที่บุคคลได้รับสัมผัสหรือรับรู้ข่าวสารจากสิ่งเร้าต่างๆ โดยผ่านระบบประสาทสัมผัสซึ่งรวมถึงความรู้สึก (Sensation) กับสิ่งเร้าที่ได้สัมผัสนั้นๆ ด้วย

2. กระบวนการคิดและเข้าใจ (Cognition Process) กระบวนการนี้อาจเรียกได้ว่า “กระบวนการทางปัญญา” ซึ่งประกอบไปด้วยการเรียนรู้ การคิด และการจำ ตลอดจนการนำไปใช้หรือเกิดการพัฒนาจากการเรียนรู้ต่างๆ ด้วยการรับการสัมผัสและการรับรู้ที่นำไปสู่การคิดและการเข้าใจนี้เป็นระบบการทำงานที่มีความซับซ้อน และเป็นกระบวนการภายในทางจิตที่ศึกษาและสรุปเป็นคำอธิบายที่ชัดเจนได้

3. กระบวนการแสดงออก (Spatial Behavior Process) หลังจากที่ผ่านมาขั้นตอนของการรับรู้และการคิดและเข้าใจ แล้วบุคคลจะมีอารมณ์ตอบสนองต่อสิ่งที่ได้รับรู้นั้นแต่ยังมิได้แสดงออกให้ผู้อื่นได้รับรู้ ยังคงเป็นพฤติกรรมที่อยู่ภายใน (Covert Behavior) แต่เมื่อได้คิดและเลือกที่จะแสดงการตอบสนองให้บุคคลอื่นสังเกตได้เราเรียกว่า พฤติกรรมภายนอก (Overt Behavior) ซึ่งพฤติกรรมภายนอกนี้เป็นส่วนหนึ่งของพฤติกรรมที่มีอยู่ทั้งหมดภายในตัวบุคคลนั้นเมื่อมีปฏิกิริยาตอบสนองต่อสิ่งเร้าใดสิ่งเร้าหนึ่ง การแสดงออกมาเพียงบางส่วนของที่มีอยู่จริงเช่นนี้จึงเรียกว่า Spatial Behavior

องค์ประกอบของพฤติกรรม

บลูม (Bloom 1975 : 65-197, อ้างถึงใน นพดล บำรุงกิจ 2544 : 14-15) ได้กล่าวถึงพฤติกรรมว่าเป็นกิจกรรมทุกประเภทที่มนุษย์กระทำซึ่งอาจเป็นกิจกรรมที่สังเกตเห็นได้หรือไม่ได้ก็ตาม พฤติกรรมดังกล่าวสามารถแบ่งได้เป็น 3 ส่วน คือ

1. พฤติกรรมด้านความรู้ (Cognitive Domain) พฤติกรรมด้านนี้มีขั้นของความสามารถทางด้านความรู้ การให้ความคิดและพัฒนาการทางด้านสติปัญญา
2. พฤติกรรมด้านเจตคติ (Affective Domain) เป็นพฤติกรรมที่เกี่ยวกับความสนใจ ความรู้สึก ท่าที ความชอบ ในการให้คุณค่าหรือปรับปรุงค่านิยมที่ยึดถือ เป็นพฤติกรรมที่ยากต่อการอธิบายเพราะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในจิตใจของบุคคล
3. พฤติกรรมด้านปฏิบัติ (Psychomotor Domain) เป็นพฤติกรรมที่ใช้ความสามารถในการแสดงออกของร่างกาย ซึ่งรวมถึงการแสดงออกในสถานการณ์หนึ่งๆ หรืออาจเป็นสถานการณ์ที่คาดคะเนว่าอาจจะปฏิบัติในโอกาสต่อไป พฤติกรรมด้านนี้เป็นพฤติกรรมขั้นสุดท้ายซึ่งต้องอาศัยพฤติกรรมด้านพุทธิปัญญาและการตัดสินใจหลายขั้นตอนทางด้านสุขภาพถือว่า พฤติกรรมด้านกรปฏิบัติเป็นเป้าหมายสุดท้ายที่จะช่วยให้บุคคลมีคุณภาพชีวิตที่ดี

องค์ประกอบที่มีผลต่อพฤติกรรม การเกิดพฤติกรรมนั้นเป็นเรื่องที่ค่อนข้างสลับซับซ้อน เพราะว่าพฤติกรรมนั้นขึ้นอยู่กับขบวนการเรียนรู้ซึ่งสะสมมาตั้งแต่วัยเด็กและอีกประการหนึ่งพฤติกรรมของบุคคลนี้ถูกควบคุมและหล่อหลอม โดยสิ่งแวดล้อมดังนั้น จึงมีองค์ประกอบหลายอย่าง ที่มีผลต่อพฤติกรรมของบุคคล เช่น องค์ประกอบด้านจิตวิทยา องค์ประกอบด้านสังคม องค์ประกอบทางด้านเศรษฐกิจและองค์ประกอบทางการศึกษา

3. ความหมายของคุณธรรมจริยธรรม

ความหมายของคุณธรรมจริยธรรมนั้นมีนักปรัชญา นักการศึกษา นักจิตวิทยา ตลอดจนผู้ที่เกี่ยวข้องได้ให้ความหมายไว้ดังต่อไปนี้

คำว่า “คุณธรรม” ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

เจริญ ไวรวัจนกุล (2531) อธิบายว่า คุณธรรม คือ มโนธรรม อันเป็นสำนักแห่งความดีที่เกิดจากการไตร่ตรองด้วยเหตุผล จนสามารถตัดสินใจได้ว่าสิ่งใดดีสิ่งใดงาม แล้วมุ่งมั่นอยู่กับสิ่งดีงามจนเคยชิน เป็นคนที่มีคุณธรรมเป็นกิจนิสัยและลักษณะนิสัย

สงวน สุทธิเลิศอรุณ (2526) กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง คุณงามความดีของบุคคลที่กระทำไปด้วยความสำนึกในจิตใจ โดยมีเป้าหมายว่าเป็นการทำความดี หรือพฤติกรรมที่ดี ซึ่งเป็นที่ยอมรับของสังคม เช่น ความเสียสละ ความมีน้ำใจงาม ความเกรงใจ ความยุติธรรม ความรักเด็ก รักเพื่อนมนุษย์และความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

สามารถสรุปได้ว่า คุณธรรม หมายถึง ความสำนึกในจิตใจของบุคคลในทางที่ดีงาม อันเกิดจากการไตร่ตรองด้วยเหตุผล ส่งผลต่อความคิดที่ดี นำไปสู่การกระทำและความประพฤติในทางที่ดี เช่นความเสียสละ ความมีน้ำใจ ความรับผิดชอบ เป็นต้น

ส่วนคำว่า “จริยธรรม” นั้นมีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลายประเด็นด้วยกัน ดังนี้

วิลาศลักษณ์ ชวัลลสี (2552) ให้ความหมายคุณธรรมจริยธรรมไปด้วยกันว่าเป็นสิ่งที่สังคมเห็นว่าเป็นสิ่งที่ดีและการตัดสินใจเลือกกระทำหรือแก้ปัญหาที่แสดงถึงการมีจริยธรรมที่สูงกว่าเพื่อใช้เป็นแนวทางในการประพฤติให้อยู่ร่วมกันได้อย่างร่มเย็น

ณรงค์ โชควัฒนา (2541: 2) ว่า จริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลมีความเห็นอกเห็นใจ มีความเมตตากรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อกัน ช่วยเหลือเกื้อกูลผู้ตกทุกข์ได้ยาก เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว มีระเบียบวินัย ซื่อสัตย์ มีความรับผิดชอบ

บุญมี แทนแก้ว (2539 :168) ให้ความหมายจริยธรรม หมายถึง หลักแห่งความประพฤติที่เห็นว่าดีงามและถูกต้อง

ปราชญ์ กล้าผจญ (2544 :314) ให้ความหมายจริยธรรม หมายถึง ความประพฤติอันพึงปฏิบัติต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม เพื่อก่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง เกษมสุขขึ้นในสังคมและสมาชิกของสังคม

พรนพ พุกกะพันธุ์ (2543: 19) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง สิ่งที่ควรประพฤติ และปฏิบัติเหมาะสมในสิ่งที่ถูกต้องซึ่งสังคมยอมรับ เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุขร่มเย็น

สาโรช บัวศรี (อ้างถึงใน วาสนา ประวาสพฤษย์, 2535:1) ให้ความหมายจริยธรรม หมายถึง สิ่งที่ควรประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดความดีและความถูกต้องแก่สังคมในระดับต่าง ๆ

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ (2539 :2) ให้ความหมายจริยธรรม หมายถึง ความถูกต้องที่ดีงาม สังคมทุกสังคมจะกำหนดกฎเกณฑ์กติกา บรรทัดฐานของตนเองว่า อะไรคือ สิ่งที่ดีงาม อะไรคือ ความถูกต้อง

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546:291) ให้ความหมายจริยธรรม หมายถึง ธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ ศิลธรรม กฎศีลธรรม

บราวน์ (Brown, 1968) ให้ความหมายของจริยธรรมว่า คือ กฎระเบียบต่าง ๆ ที่บุคคลใช้ในการแยกแยะการกระทำที่ถูกต้องออกจากการกระทำที่ผิด

โคลเบอร์ก (Kohlberg, 1976) กล่าวว่า จริยธรรมมีพื้นฐานของความยุติธรรม ถือเอาการกระจายสิทธิหน้าที่อย่างเท่าเทียม โดยมีได้หมายถึง กฎเกณฑ์ที่บังคับทั่วไป แต่เป็นกฎเกณฑ์ที่มีความเป็นสากลที่คนส่วนใหญ่รับไว้ในทุกสถานการณ์ไม่มีการขัดแย้งเป็นอุดมคติ ดังนั้นพันธะทางจริยธรรมจึงเป็นการเคารพต่อสิทธิข้อเรียกร้องของบุคคลอย่างเสมอภาคกัน

จากความหมายของคุณธรรมจริยธรรม ดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ดังนี้ คุณธรรมหมายถึง สภาพคุณงามความดีภายในบุคคลเป็นความจริงแท้หรือสัจธรรมที่ทำให้เกิดการประพฤติปฏิบัติตนในกรอบที่ดีงาม มีจิตใจเต็มเปี่ยมไปด้วยความสุข มีความรัก เมตตา ปราบปรามดี ไม่เบียดเบียนทำร้ายกัน ส่วนคำว่าจริยธรรม หมายถึง ข้อปฏิบัติหรือหลักความประพฤติที่ดีงามและเป็นไปเพื่อประโยชน์ทั้งต่อตนเองและสังคมส่วนรวม อันส่งผลให้ชีวิตมีระเบียบแบบแผน

4. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม

นักทฤษฎีจริยธรรมได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทางจริยธรรมไว้หลากหลายแนวคิด โดยแต่ละแนวคิดมีความเชื่อพื้นฐานที่แตกต่างกัน ซึ่งในที่นี้จะนำเสนอแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมที่สำคัญ 6 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มแนวความคิดทฤษฎีพัฒนาการทางความคิด กลุ่มแนวคิดจิตพิสัย กลุ่มแนวคิดพฤติกรรมนิยม กลุ่มแนวคิดจิตพฤติกรรมศาสตร์ กลุ่มแนวคิดสังคมวิทยา และกลุ่มแนวคิดทางศาสนา พร้อมทั้งวิธีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่อาศัยพื้นฐานความคิดของทฤษฎีนั้น ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. กลุ่มแนวความคิดทฤษฎีพัฒนาการทางความคิด

นักทฤษฎีกลุ่มพัฒนาการทางความคิดมีความเชื่อว่าพัฒนาการทางจริยธรรมมีความเป็นสากล มีโครงสร้างของความคิดเป็นพื้นฐานและประกอบด้วยเหตุผลเชิงจริยธรรม นอกจากนี้ยังเชื่อว่าจริยธรรมของบุคคลเกิดจากแรงจูงใจเบื้องต้น คือ การได้รับการยอมรับ การรู้ว่าตนเองมีความสามารถ การเคารพและรู้จักตนเองอย่างแท้จริง ส่วนบรรทัดฐานเบื้องต้นทางจริยธรรมของบุคคลนั้น ทฤษฎีกลุ่มนี้เชื่อว่าเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับบุคคลอื่น ทฤษฎีที่สำคัญในกลุ่มนี้มี 2 ทฤษฎี คือทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์ และทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก ดังจะเสนอสาระสำคัญของแต่ละทฤษฎีต่อไปนี้

1.1 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์ (Piaget)

เพียเจต์ (Piaget) เชื่อว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของมนุษย์เป็นไปตามขั้นและขึ้นอยู่กับการทดลองความฉลาดของบุคคลในการที่จะรับรู้กฎเกณฑ์และลักษณะต่าง ๆ ของสังคมตาม

พัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลนั้น โดยขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์ แบ่งเป็น 2 ขั้นใหญ่ ๆ ดังนี้ (Piaget,1971)

1. ขั้นยอมรับกฎเกณฑ์จากผู้ที่มีอำนาจเหนือตน (Heteronomous) เริ่มตั้งแต่เกิดจนถึง 8 ปีในขั้นนี้บุคคลยอมรับกฎเกณฑ์จากผู้ที่มีอำนาจเหนือตน เช่น บิดา มารดา ครู และบุคคลอื่นที่มีอำนาจมากกว่าและเชื่อว่ากฎระเบียบเป็นสิ่งที่แน่นอนตายตัว ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ ดังนั้น ระเบียบนี้บิดา มารดาและผู้ใหญ่จึงมีอิทธิพลต่อเด็กอย่างชัดเจน

2. ขั้นการยอมรับของกฎเกณฑ์ (Autonomous) อายุตั้งแต่ 9 ปีขึ้นไปในขั้นนี้บุคคลจะมองสิ่งต่าง ๆ อย่างมีความสัมพันธ์กันมากขึ้นและเชื่อว่ากฎระเบียบต่าง ๆ ไม่ใช่สิ่งที่ต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัดสมบูรณ์ แต่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ถ้าทุกคนยอมรับการเปลี่ยนแปลงนั้น ในขั้นนี้เป็นระยะที่บุคคลเริ่มพัฒนาจริยธรรมขึ้นสู่ความคิดที่เป็นของตนเอง ใช้เหตุผลโดยคำนึงถึงความยุติธรรมและพิจารณาจากผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำ

เพียเจต์เชื่อว่าการที่บุคคลจะพัฒนาจากขั้นยอมรับกฎเกณฑ์จากผู้ที่มีอำนาจเหนือตนมายังขั้นการยอมรับการเปลี่ยนแปลงของกฎเกณฑ์นี้เกิดจากการที่บุคคลได้สัมผัสกับสภาวะรอบตัวที่กว้างขวางขึ้นไปอีกระดับหนึ่ง การมีบทบาทในกลุ่มเพื่อน ในกลุ่มคนในสังคมประกอบกับพัฒนาการทางสติปัญญาและประสบการณ์ของตนเอง วิเคราะห์ปรากฏการณ์ต่าง ๆ จนในที่สุดบุคคลก็จะได้ข้อสรุปต่าง ๆ ที่เป็นหลักการในใจของตนเอง

1.2 ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก (Kohlberg)

โคลเบอร์ก (Kohlberg) เชื่อว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของแต่ละบุคคลจะผ่านไปตามขั้นพัฒนาการ (Sequential stage) โดยมีพื้นฐานมาจากการให้เหตุผลเชิงตรรกศาสตร์และเชื่อว่าการรับรู้ทางสังคมและบทบาททางสังคมของแต่ละบุคคลนั้นจะมีความสัมพันธ์ในลักษณะปฏิสัมพันธ์กับพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลนั้น สำหรับการตัดสินใจตามขั้นต่าง ๆ นั้น โคลเบอร์กเห็นว่าเป็นผลมาจากประสบการณ์ในการปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ซึ่งโคลเบอร์ก เชื่อว่าสิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่การเรียนรู้ส่วนบุคคลมากกว่าจะเป็นรูปแบบของวัฒนธรรมที่สังคมวางไว้ นอกจากนี้ โคลเบอร์ก ยังเห็นว่า บุคคลที่จะมีจริยธรรมขั้นสูงหรือสามารถใช้เหตุผลทางจริยธรรมขั้นสูงได้นั้น จะต้องสามารถใช้เหตุผลเชิงตรรกะและความสามารถในการรับรู้ทางสังคมในระดับสูงก่อน โดยลำดับขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมตามทฤษฎีของโคลเบอร์กนั้นแบ่งออกเป็น 3 ระดับและแต่ละระดับสามารถแบ่งออกเป็น 2 ขั้น ได้แก่ (Kohlberg, 1973 อ้างอิงจาก ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2524 : 29-30)

ระดับที่ 1 ระดับก่อนกฎเกณฑ์ (Pre Conventional level) ช่วงอายุ 2-10 ปี

หมายถึง ระดับที่การตัดสินใจเลือกกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์แก่ตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดแก่ผู้อื่น พัฒนาการของเด็กวัยนี้มี 2 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 (อายุ 2-7 ปี) ใช้หลักการหลบหลีกการลงโทษ คือ การมุ่งที่จะหลบหลีกมิให้ตนเอง ถูกลงโทษทางกายเพราะกลัวความเจ็บปวดที่จะได้รับและจะยอมทำตามคำสั่งของผู้ใหญ่เพราะเป็นผู้ที่มีอำนาจเหนือตน

ขั้นที่ 2 (อายุ 7-10 ปี) ใช้หลักการแสวงหารางวัล คือการเลือกกระทำในสิ่งที่จะนำความพอใจมาให้ตนเองเท่านั้น

ระดับที่ 2 ระดับตามกฎเกณฑ์ (Conventional level) ช่วงอายุ 10-16 ปี

หมายถึงการกระทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่มย่อย ๆ ของตนหรือทำตามกฎหมายและศาสนา บุคคลผู้มีจริยธรรมในระดับนี้ยังต้องมีการควบคุมจากภายนอกแต่ก็มีความสามารถในการเอาใจเขามาใส่ใจเราและสามารถที่จะแสดงบทบาททางสังคมได้ สามารถแบ่งเป็น 2 ขั้น ต่อเนื่องจาก 2 ขั้นแรก คือ

ขั้นที่ 3 (อายุ 10-13 ปี) ใช้หลักการทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ ยังไม่เป็นตัวของตัวเองชอบ คล้อยตามการชักจูงของผู้อื่น โดยเฉพาะเพื่อน ๆ

ขั้นที่ 4 (อายุ 13-16 ปี) ใช้หลักการทำตามหน้าที่ของสังคม มีความรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของสังคมของตน จึงถือว่าตนมีหน้าที่ตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ที่สังคมของตนกำหนดหรือคาดหวัง

ระดับที่ 3 ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (Post Conventional level) ช่วงอายุ 16 ปีขึ้นไป

หมายถึงการตัดสินใจขัดแย้งด้วยการนำมาไตร่ตรองซึ่งใจตนเองและตัดสินใจไปตามแต่ว่าจะเห็นความสำคัญของสิ่งใดมากกว่ากัน แบ่งออกได้เป็น 2 ขั้น ต่อเนื่องจาก 4 ขั้นแรก ตามลำดับดังนี้คือ

ขั้นที่ 5 ใช้หลักการทำตามคำมั่นสัญญา เห็นความสำคัญของคนส่วนใหญ่ไม่ทำตนให้ขัดต่อสิทธิอันพึงมีพึงได้ของบุคคลอื่น สามารถควบคุมบังคับใจตนเองได้

ขั้นที่ 6 ใช้หลักการยึดหลักอุดมคติสากลซึ่งเป็นขั้นพัฒนาการที่สูงสุดแสดงถึงการมีความรู้สากลนอกเหนือจากกฎเกณฑ์ในสังคมของตนและการมีความยึดหยุ่นทางจริยธรรมเพื่อจุดมุ่งหมายในปณิธานอันเป็นอุดมคติยิ่งใหญ่

ตามทฤษฎีกลุ่มพัฒนาการทางความคิดเชื่อว่าบุคคลแต่ละคนจะมีหรือไม่มีการพัฒนาหรือมีการพัฒนาช้าเร็วต่างกัน โดยระดับจริยธรรมของบุคคลสามารถวัดได้จากเหตุผลเชิงจริยธรรม บุคคลนั้นและสามารถที่จะส่งเสริมให้บุคคลมีการพัฒนาระดับจริยธรรมให้สูงกว่าเดิมได้ โดยการเปิดโอกาสให้บุคคลเรียนรู้จากการตัดสินใจทางจริยธรรมร่วมกับผู้อื่น การได้แสดงความคิดเห็นและอภิปรายร่วมกับผู้อื่นจะทำให้บุคคลที่มีเหตุผลเชิงจริยธรรมต่ำเรียนรู้การใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมขั้นสูงขึ้น

สำหรับการพัฒนาจริยธรรมตามกลุ่มทฤษฎีพัฒนาการทางความคิด สามารถทำได้หลายวิธี ดังสรุปได้ต่อไปนี้ (ทิสนา แคมมณี, 2546 :6-7)

1. การให้ความรู้^{ู้}ขั้นสูง เป็นการจัประสบการณ์ให้บุคคลได้รับเหตุผลใหม่และเหนือกว่าที่เคยเป็นอยู่ (ขั้นสูงกว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลนั้น ๆ 1 ขั้น)

2. การมีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและสภาพแวดล้อม เป็นการจัประสบการณ์ให้บุคคลได้มีโอกาสปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นและสภาพแวดล้อม

3. การให้แสดงบทบาทสมมติ เป็นการจัให้บุคคลได้รับ โอกาสสวมบทบาทอื่นนอกเหนือจากที่ตนเป็นอยู่และบทบาทนั้นควรเกี่ยวข้องกับจริยธรรม การรับเอาความคิดและความรู้สึกของคนอื่นจะก่อให้เกิดความคิดความเข้าใจแตกต่างไปจากเดิมและไม่ยึดติดอยู่แต่ตนเอง

4. การฝึกเผชิญกับปัญหาความขัดแย้งเชิงจริยธรรม กล่าวคือ การฝึกเผชิญกับปัญหาความขัดแย้งเชิงจริยธรรมจะช่วยฝึกให้บุคคลได้คิดวิเคราะห์ อภิปรายโต้แย้งกันและตัดสินใจโดยพิจารณาความเห็นรวมทั้งทุกเกณฑ์ต่างๆ ในสังคมด้วย โดยปัญหาที่นำมาใช้ในการอภิปรายนั้นควรเป็นปัญหาที่สามารถใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในระดับที่ตรงกับระดับพัฒนาการทางจริยธรรมที่เป็นอยู่และระดับที่สูงกว่าของบุคคลนั้น ๆ

5. การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการแสดงความคิดเห็น กล่าวคือ การที่บุคคลมีบรรยากาศที่เอื้อต่อการแสดงความคิดเห็น อภิปรายเกี่ยวกับปัญหาความขัดแย้งเชิงจริยธรรมร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างเปิดเผยจะช่วยกระตุ้นพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลให้สูงขึ้นได้

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าตามความเชื่อของกลุ่มทฤษฎีพัฒนาการทางความคิดนั้นเชื่อว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของแต่ละบุคคลแตกต่างกันขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาและวัยของบุคคลนั้น ๆ และเห็นว่าพัฒนาการจริยธรรมของบุคคลควรพิจารณาารูปแบบการพัฒนาที่แตกต่างกันตามความสามารถทางการคิดและวัยของบุคคล

2. กลุ่มแนวคิดจิตพิสัย

นักศึกษากลุ่มจิตพิสัยมุ่งอธิบายพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลโดยมองว่ามีความเกี่ยวข้องกับสัมพันธกับระดับคุณภาพของการเรียนรู้ทางด้านจิตใจ (Affective Domain) ซึ่งแนวคิดทฤษฎีที่สำคัญในกลุ่มนี้คือ ทฤษฎีจำแนกระดับคุณภาพของการเรียนรู้ด้านจิตใจจุดเน้นสำคัญของทฤษฎีนี้เชื่อว่า การเรียนรู้ด้านจิตใจจะครอบคลุมความสนใจ เจตคติ ค่านิยม ลักษณะนิสัยของบุคคล และเชื่อว่าการเกิดเจตคติและการพัฒนาทางด้านคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลมีขั้นตอนสำคัญดังนี้

1. ขั้นการรับรู้ (Perceiving or Receiving)
2. ขั้นการตอบสนอง (Responding)
3. ขั้นการเห็นคุณค่า (Valuing)
4. ขั้นจัดระบบ (Organizing)
5. ขั้นการพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย (Characterization)

จากแนวคิดจิตพิสัยจะเห็นได้ว่าในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลนั้น สิ่งสำคัญที่จะเป็นตัวบ่งชี้ถึงความสำเร็จในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลก็คือ การเรียนรู้ด้านจิตใจ

ของบุคคลนั้นโดยแนวทางในการพัฒนาจะมีลักษณะเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกันไป เริ่มจากการให้บุคคลมีโอกาสรับรู้และสนใจในเรื่องที่จะปลูกฝัง มีโอกาสในการตอบสนองต่อสิ่งที่สนใจ เห็นคุณค่าของสิ่งที่ปฏิบัติและนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอและทำที่สุดก็คือการพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย

3. กลุ่มแนวคิดพฤติกรรมนิยม

นักคิดกลุ่มพฤติกรรมนิยมเชื่อว่า พฤติกรรมของบุคคลเป็นผลที่เกิดขึ้นจากการได้ปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมและจะแปรเปลี่ยนไปตามผลที่ได้รับจากการกระทำที่เกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมนั้น ซึ่งผลจากการกระทำนั้นมีอยู่ 2 ประเภท ได้แก่ ผลประเภทเสริมแรง ซึ่งทำให้พฤติกรรมนั้นมีอัตราเพิ่มขึ้นและผลประเภทถูกลงโทษ ซึ่งทำให้พฤติกรรมนั้นมีอัตราลดลงหรือหมดไป

สำหรับวิธีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมตามแนวคิดพฤติกรรมนิยมนั้น พบว่า สามารถพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลได้ด้วยกระบวนการปรับพฤติกรรมโดยใช้ตัวเสริมแรงหรือตัวลงโทษเป็นเครื่องมือในการเพิ่มพฤติกรรมที่พึงปรารถนาและลดหรือขจัดพฤติกรรมที่ไม่พึงปรารถนา ตามขั้นตอนที่สำคัญดังนี้

1. บังชี้หรือกำหนดพฤติกรรมเป้าหมายให้ชัดเจนและมีลักษณะเป็นพฤติกรรมที่สังเกตได้
2. ใช้แรงเสริมที่เหมาะสมและถูกหลักการ โดยตัวเสริมแรงที่นำมาใช้อาจเป็นตัวเสริมแรง

ทางสังคม เช่น การให้คำชมเชย ยกย่อง ให้ความสนใจ ให้เกียรติ เป็นต้น หรืออาจเป็นตัวเสริมแรงที่เป็นรางวัล สิ่งของ ที่สามารถนำมาแลกเปลี่ยนกับสิ่งของของผู้ปรับพฤติกรรมต้องการ หรืออาจจะให้แรงเสริมโดยการให้ทำกิจกรรมอื่นที่ชอบทั้งนี้การเสริมแรงที่ใช้ต้องเหมาะสมกับอายุของผู้รับการปรับพฤติกรรม

3. ติดตามสังเกตการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้รับการปรับพฤติกรรม เมื่อมีพฤติกรรมที่ต้องการเกิดขึ้น ควรให้แรงเสริมทันทีในช่วงแรก ๆ ของการปรับพฤติกรรม แต่เมื่อเวลาผ่านไประยะหนึ่งแล้วการให้แรงเสริมควรจะเปลี่ยนเป็นแบบครั้งคราวเพื่อให้พฤติกรรมนั้นคงอยู่อย่างถาวร

จากแนวคิดพฤติกรรมนิยมจะเห็นได้ว่า ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลนั้น ต้องกำหนดพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมที่จะพัฒนาให้ชัดเจน สามารถวัดและสังเกตได้ โดยวิธีการสำคัญในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลตามแนวคิดนี้ คือ การปรับพฤติกรรมที่อาศัยตัวเสริมแรงหรือตัวลงโทษเป็นเครื่องมือที่สำคัญ

4. กลุ่มแนวคิดจิตพฤติกรรมศาสตร์

แนวคิดจิตพฤติกรรมศาสตร์เป็นแนวคิดที่ใช้ในการอธิบายสาเหตุพฤติกรรมของบุคคลโดยใช้รูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยม (Interactionism Model) และทฤษฎีต้นไม้อัจริยธรรมมาเป็นกรอบในการกำหนดสาเหตุต่าง ๆ ของพฤติกรรม (ดวงเดือน พันธุมนาวิน, 2541: 105-108)

ซึ่งตามรูปแบบปฏิสัมพันธ์นิยมเชื่อว่าสาเหตุของพฤติกรรมของบุคคลมีอย่างน้อย 4 สาขหลัก ดังนี้

1. สาเหตุฝ่ายสถานการณ์ ซึ่งได้แก่ สิ่งต่าง ๆ ที่รอบตัวบุคคล เช่น ปทัสถานทางสังคม การสนับสนุนจากบุคคลรอบตัว เป็นต้น
2. สาเหตุฝ่ายจิตลักษณะเดิม ซึ่งเป็นจิตลักษณะหรือบุคลิกภาพที่ติดตัวมา หรืออาจเกิดจากการถ่ายทอดทางสังคม เช่น สุขภาพจิต ประสบการณ์ทางสังคม สติปัญญา ค่านิยม เป็นต้น
3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างสาเหตุฝ่ายสถานการณ์กับฝ่ายจิตลักษณะเดิม ซึ่งเรียกว่า ปฏิสัมพันธ์แบบกลไก (Mechanical Interaction)
4. สาเหตุฝ่ายจิตลักษณะตามสถานการณ์หรือที่เรียกว่าปฏิสัมพันธ์ภายในตน เช่น เจตคติต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือความเครียดเกี่ยวกับเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เป็นต้น

ส่วนทฤษฎีต้นไม้อัจริยธรรม ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2538:2-5) ได้ทำการศึกษาวิจัยถึงสาเหตุพฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง โดยได้ทำการประมวลผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมต่าง ๆ ของคนไทยทั้งเด็กและผู้ใหญ่ อายุตั้งแต่ 6-60 ปี ว่าพฤติกรรมเหล่านั้นมีสาเหตุทางจิตใจอะไรบ้าง และได้นำมาประยุกต์เป็นทฤษฎีต้นไม้อัจริยธรรมสำหรับคนไทยขึ้น โดยแบ่งต้นไม้อัจริยธรรม ออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. ส่วนที่หนึ่ง ได้แก่ ดอกและผลไม้นบนต้น ที่แสดงถึงพฤติกรรมการทำงานดีละเว้นชั่วและพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวม ซึ่งล้วนแต่เป็นพฤติกรรมของพลเมืองดี พฤติกรรมที่เอื้อเพื่อต่อการพัฒนาประเทศ

2. ส่วนที่สอง ได้แก่ ส่วนลำต้นของต้นไม้ แสดงถึงพฤติกรรมการทำงานอาชีพอย่างขยันขันแข็ง ซึ่งประกอบด้วยจิตลักษณะ 5 ด้าน คือ

- 1.1 เหตุผลเชิงจริยธรรม
- 1.2 มุ่งอนาคตและการควบคุมตนเอง
- 1.3 ความเชื่ออำนาจในตน
- 1.4 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
- 1.5 ทักษะ คุณธรรมและค่านิยม

3. ส่วนที่สาม ได้แก่ รากของต้นไม้ ที่แสดงถึงพฤติกรรมการทำงานอาชีพอย่างขยันขันแข็ง ซึ่งประกอบด้วยจิตลักษณะ 3 ด้าน คือ

- 1.1 สถิติปัญญา
- 1.2 ประสบการณ์ทางสังคม
- 1.3 สุขภาพจิต

จิตลักษณะทั้งสามนี้อาจใช้เป็นสาเหตุของการพัฒนาจิตลักษณะ 5 ประการ ที่ลำดับของต้น ไม้ก็ได้ กล่าวคือ บุคคลจะต้องมีลักษณะพื้นฐานทางจิตใจ 3 ด้าน ในปริมาณที่สูงพอเหมาะกับอายุ จึงจะเป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะพัฒนาจิตลักษณะทั้ง 5 ประการ ที่ลำดับของต้น ไม้ โดยที่จิตลักษณะทั้ง 5 นี้ จะพัฒนาไปเองโดยอัตโนมัติ ถ้าบุคคลที่มีความพร้อมทางจิตใจ 3 ด้านดังกล่าวและอยู่ในสภาพแวดล้อมทางบ้าน ทางโรงเรียนและสังคมที่เหมาะสม นอกจากนั้นบุคคลยังมีความพร้อมที่จะรับการพัฒนาจิตลักษณะบางประการ ใน 5 ด้านนี้ โดยวิธีการอื่น ๆ ด้วยฉะนั้นจิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการ จึงเป็นสาเหตุของพฤติกรรมของคนดีและของคนเก่งนั่นเอง นอกจากนี้จิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการที่รากนี้อาจเป็นสาเหตุร่วมกับจิตลักษณะ 5 ประการที่ลำดับ

ทฤษฎีต้น ไม้จริยธรรมนี้ เกิดจากผลการวิจัยพฤติกรรมและจิตลักษณะของคนไทย โดยเมื่อสร้างขึ้นแล้วทฤษฎีนี้ก็ได้นำมาใช้ในการตั้งสมมติฐานการวิจัยเพื่อหาหลักฐานใหม่ ๆ มาเพื่อเติมในทฤษฎีนี้ อีก เช่น การวิจัยที่เกี่ยวกับจิตลักษณะพื้นฐาน 3 ประการ ที่สามารถจำแนกคนเป็น 4 ประเภท เหมือนบัวสี่เหล่า กับความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของบุคคล โดยพบว่าคนที่ เป็นบัวเหนือน้ำเท่านั้น (มีจิตลักษณะพื้นฐาน 3 ด้านนี้ในปริมาณสูงเหมาะสมกับอายุ) เป็นผู้ที่ จะสามารถรับการพัฒนาเหตุผลเชิงจริยธรรมได้อย่างเหมาะสมกับอายุ ตามทฤษฎีของ Kohlberg

5. กลุ่มแนวคิดสังคมวิทยา

แนวคิดสังคมวิทยาเป็นแนวคิดที่เน้นการศึกษากระบวนการปฏิสังสรรค์และแบบแผน ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในกลุ่ม องค์กรและสังคม ซึ่งตามแนวคิดนี้มองว่าการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของบุคคลนั้นเกิดขึ้นได้โดยผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม

การขัดเกลาทางสังคม (Socialization) เป็นกระบวนการที่ช่วยให้บุคคลได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่น เพื่อการปรับตัวให้เข้ากับมาตรฐาน จารีตประเพณี ขนบธรรมเนียมและการประพฤติปฏิบัติต่าง ๆ จากการเรียนรู้นี้ทำให้บุคคลมีพฤติกรรมบุคลิกภาพ ค่านิยมเจตคติ แรงจูงใจที่ สอดคล้องกับวัฒนธรรมในสังคมของตน รวมทั้งได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ในการ ดำเนินชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพ ซึ่งกระบวนการขัดเกลาทางสังคมนี้จะเป็น กระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตของมนุษย์ ตั้งแต่วัยเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ และวัยชรา

บุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการขัดเกลาทางสังคมให้กับบุคคลได้แก่ พ่อแม่ ครู เพื่อน พระ และสื่อมวลชน

สำหรับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมตามแนวคิดสังคมวิทยาสามารถทำได้หลายวิธี ดังสรุปได้ต่อไปนี้ (งามตา วานินทานนท์, 2534 :122; เพ็ญแข ประจันปัจฉิม, 2528; สุพัตรา สุภาพ, 2537: 59)

1. การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ถือเป็นการบอกกล่าวอย่างชัดเจนถึงสิ่งที่ควรและไม่ควรกระทำซึ่งวิธีนี้ถือว่าเป็นวิธีที่สำคัญที่จะช่วยพัฒนาโครงสร้างทางบุคลิกภาพและการพัฒนาทางด้านต่าง ๆ ของบุคคล

2. เป็นแบบอย่างที่ดีของพ่อแม่ถือเป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบไม่รู้ตัว กล่าวคือ บุคคลจะเรียนรู้จากการสังเกตพฤติกรรมของพ่อแม่และซึมซับเข้าไปในจิตใจจนหล่อหลอมมาเป็นบุคลิกภาพของบุคคล

3. การอบรมสั่งสอนจากครู ถือเป็นการชี้แนะแนวทางหรืออำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนดำเนินเข้าสู่ปัญญา ครู ถือเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่รับช่วงต่อจากพ่อแม่ เป็นผู้มีอิทธิพลในการหล่อหลอมขัดเกลาลักษณะนิสัยของนักเรียนและมีบทบาทในการเป็นตัวอย่างให้แก่ักเรียนในการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ

4. การอบรมสั่งสอนจากพระ ถือเป็นการช่วยส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม โดยอาศัยหลักคำสอนและการจัดกิจกรรมทางศาสนา

5. การเรียนรู้จากกลุ่มเพื่อนถือเป็นการพัฒนาและสร้างอัตมโนภาพแห่งตนที่แตกต่างจากพ่อแม่ และครู เป็นการเปิดโอกาสที่สำคัญในการฝึกหัดทักษะในการสวมบทบาทของบุคคล และให้บุคคลได้เรียนรู้บทบาท และค่านิยมทางสังคมที่ผู้ใหญ่ไม่ต้องการสอน

6. การเรียนรู้จากสื่อมวลชน ถือเป็นการให้ตัวอย่างที่สำคัญที่จะช่วยให้บุคคลสามารถรับรู้ในสิ่งที่ประ โยชน์ต่อการดำรงชีวิตและสิ่งที่จำเป็นที่จะต้องพัฒนาเพื่อให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรม

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าแนวคิดสังคมวิทยาเชื่อว่ากระบวนการทางสังคมเป็นกระบวนการสำคัญที่ทำให้บุคคลได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่น โดยบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการขัดเกลาทางสังคมได้แก่ พ่อแม่ ครู เพื่อน พระ และสื่อมวลชน ซึ่งในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลตามแนวคิดนี้จึงเชื่อว่าเกิดมาจากการที่บุคคลได้รับการขัดเกลาทางสังคมผ่านตัวแทนทางสังคมที่สำคัญ

6. กลุ่มแนวคิดทางศาสนา

ปัญหาของสังคมไทยในปัจจุบันสามารถแก้ไขหรือบรรเทาลงได้ด้วยศาสนา เนื่องจากต้นเหตุของปัญหาต่าง ๆ ในสังคมนั้นมาจากการกระทำของมนุษย์ การแก้ปัญหาจึงต้องแก้ไขที่ตัวมนุษย์เอง ศาสนาทุกศาสนาที่ชาวไทยนับถือล้วนมีแนวคำสอนที่ส่งเสริมการพัฒนาปัจเจกบุคคลด้านจิตสำนึกและเจตคติ และส่งเสริมการพัฒนาปัจเจกบุคคลด้านจิตสำนึกและเจตคติ และส่งเสริมการพัฒนาปัจเจกบุคคลในการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่น เมื่อมนุษย์สามารถพัฒนาตนได้ก็สามารถช่วยตนเองได้ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยความสงบสุข และสามารถนำตนไปสู่ความพ้นทุกข์ได้ใน

ที่สุด ในปัจจุบันศาสนาจะมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาบุคคลในด้านต่างๆ ดังนี้ (ภัทรพร สิริกาญจน, 2536: 127-129)

1. การพัฒนาบุคคลด้านจิตสำนึกและเจตคติ หลักคำสอนทางศาสนาเป็นเครื่องมือที่สำคัญและเป็นหลักในการกล่อมเกลานักพัฒนาบุคคลให้มีความสำนึกและเจตคติที่ถูกต้องดีงาม ศาสนาเป็นเครื่องต่อต้านและกำจัดสัญชาตญาณฝ่ายต่ำของมนุษย์ ทำให้มนุษย์ลดทอนกิเลสตัณหา ความเห็นแก่ตัว และการประทุษร้ายผู้อื่น ศาสนายังส่งเสริมคุณธรรมของมนุษย์ในทางสร้างสรรค์ให้มนุษย์มีความรัก ความเมตตา ความเสียสละและความสงบสุขเยือกเย็น ตลอดจนพร้อมที่จะทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม

2. การพัฒนาบุคคลในการดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่น ในพุทธศาสนามีหลักธรรมหลายข้อที่ส่งเสริมให้บุคคลดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นด้วยดี โดยพุทธศาสนามีหลักการว่า หากบุคคลคิดดีมีใจเป็นกุศลแล้ว ย่อมพูดดีและทำดี บุคคลผู้พัฒนาความคิดจิตใจของตนเองแล้วจึงเป็นผู้ดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสงบสุขและทำให้สังคมเจริญก้าวหน้าได้

จากหลักคำสอนทางศาสนาดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเป็นสิ่งที่ช่วยให้บุคคลผู้ที่ยึดถือและปฏิบัติตามหลักคำสอนนั้น ๆ เป็นบุคคลที่สามารถพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมได้ โดยที่ในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนั้นสิ่งสำคัญอยู่ที่การที่บุคคลเห็นความสำคัญและยอมรับในหลักการปฏิบัติตามหลักคำสอนนั้นเพื่อที่จะนำไปใช้ในการประพฤติปฏิบัติและในการดำรงชีวิตในสังคมต่อไป

จากที่กล่าวมาเห็นได้ว่าแต่ละกลุ่มแนวคิดมีความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลที่แตกต่างกัน ซึ่งความแตกต่างที่เกิดขึ้นนั้นก็จะเป็นไปสู่นโยบายและการพัฒนาจริยธรรมของบุคคลที่ต่างกันด้วย กล่าวคือ กลุ่มแนวคิดทฤษฎีพัฒนาการทางความคิดซึ่งเชื่อว่าพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลจะเป็นไปตามขั้นและขั้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลในการที่จะรับรู้กฎเกณฑ์และลักษณะต่าง ๆ ทางสังคม ในขณะที่กลุ่มแนวคิดจิตพิสัยซึ่งมุ่งอธิบายพัฒนาการทางจริยธรรมของบุคคลโดยมองว่ามีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับระดับคุณภาพของการเรียนรู้ด้านจิตใจ ดังนั้นในการพัฒนาจริยธรรมของบุคคลจึงมุ่งเน้นให้บุคคลสามารถที่จะปฏิบัติตามคุณธรรม จริยธรรมที่ยึดถือในวิถีการดำเนินชีวิตของตนอย่างสม่ำเสมอจนเกิดเป็นลักษณะนิสัยติดตัว ส่วนแนวคิดพฤติกรรมนิยมที่เน้นให้ความสำคัญกับการให้แรงเสริม ดังนั้นกลุ่มแนวคิดดังกล่าวจึงสนใจที่จะนำการเสริมแรงมาใช้ในการปรับพฤติกรรมจริยธรรมของบุคคลสำหรับแนวคิดจิตพฤติกรรมศาสตร์ซึ่งมุ่งเน้นการพัฒนาพฤติกรรมจริยธรรมของบุคคลโดยอาศัยข้อมูลจากงานวิจัยเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจก็จะให้ความสำคัญกับวิธีการกำหนดพฤติกรรมที่จะพัฒนารวมถึงขั้นตอนและวิธีการพัฒนาจริยธรรมของบุคคลให้สอดคล้องกับงานวิจัยที่พบ ในขณะเดียวกันถ้ามองในมุมมองของสังคมวิทยาที่จะพบว่าให้ความสำคัญกับการพัฒนาจริยธรรมของบุคคลโดยใช้กระบวนการขัดเกลาทางสังคมผ่านตัวแทนทางสังคมที่สำคัญ ได้แก่ พ่อแม่ ครู เพื่อน และสื่อมวลชน นอกจากนี้ถ้าพิจารณาวิธีการพัฒนาจริยธรรมของบุคคลตามกลุ่มแนวคิดทาง

ศาสนาที่จะพบว่ากลุ่มแนวคิดนี้เชื่อว่าหลักธรรมคำสอนต่าง ๆ ทางศาสนาสามารถนำมาปฏิบัติเพื่อช่วยให้เกิดการพัฒนาให้บุคคลมีจิตสำนึกและเจตคติที่ถูกต้องดีงามและสามารถดำเนินชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้

องค์ประกอบของจริยธรรม

จริยธรรมนั้นถือได้ว่าเป็นเครื่องกำหนดหลักปฏิบัติในการดำรงชีวิต เป็นแนวทางในการอยู่ร่วมกันอย่างสงบเรียบร้อย ซึ่งในสังคมหรือทุกองค์กรต้องมี ดังนี้

1. ระเบียบวินัย (Discipline) เป็นสิ่งสำคัญยิ่งที่จะต้องมิในองค์กร ซึ่งถ้าองค์กรใดขาดกฎเกณฑ์ หรือระเบียบวินัย ที่จะเป็แนวปฏิบัติร่วมกันแล้ว แต่ละคน ต่างคนต่างทำอะไรได้ตามความต้องการ ไม่มีผู้นำไม่มีระเบียบแบบแผนให้ยึดถือในแนวเดียวกันหากเป็นเช่นนี้จะทำให้เกิดการละเมิดสิทธิ หน้าที่ เกิดความเดือนร้อน และความไม่สงบในองค์กร อาจทำให้องค์กรไม่สามารถประสบความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรได้ ดังนั้นองค์กรทุกองค์กรต้องมีระเบียบวินัย

2. สังคม (Society) เป็นการรวมกลุ่มกัน ประกอบกิจกรรมอย่างมีระเบียบแบบแผน ก่อให้เกิดความเรียบร้อย เกิดขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม ซึ่งการรวมกลุ่มกันประกอบกิจกรรมในด้านธุรกิจนั้นสามารถที่จะให้ความร่วมมือให้เกิดการพัฒนาสังคมหรือผลตอบแทนคืนให้สังคม โดยไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ทำให้สังคมเกิดสิ่งดีๆ เช่น เกิดเหตุการณ์น้ำท่วมในภาคต่าง ๆ จะเห็นได้ว่าหน่วยงานต่างๆ ไม่ว่าจะภาครัฐหรือเอกชน หรือแม้กระทั่งคนไทยทั่วประเทศ ได้ร่วมกันสร้างสรรค์สังคม ด้วยการบริจาคทั้งทุนทรัพย์ และกำลังเท่าที่สามารถช่วยได้ในการทำกิจกรรมให้การช่วยเหลือในรูปแบบต่างๆ ซึ่งจะปฏิเสธไม่ได้เลยว่าสังคมไทยนั้น เป็นสังคมที่เปี่ยมด้วยน้ำใจที่บริสุทธิ์อย่างแท้จริง

3. อิสระ เสรี (Autonomy) โดยทั่วไปแล้ว บุคคลที่สำนึกในมโนธรรมประสบการณ์ชีวิตย่อมจะเป็นบุคคลที่มีความสุขจะอยู่ในระเบียบวินัย สำหรับคนไทยนั้นค่านิยม ยังหมายรวมถึงอิสระ เสรีภาพ ซึ่งเมื่อได้รับการขัดเกลาแล้ว สามารถปกครองตนเองให้อยู่ในทำนองคลองธรรมได้ ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนี้ คณะกรรมการ โครงการการศึกษาจริยธรรม ได้กำหนดจริยธรรมที่ควรปลูกฝังแก่คนไทยไว้ 8 ประการ ดังนี้

1. การใฝ่สัจจะ คือ การยึดถือความจริง สรรพทานในสิ่งที่มีหลักฐานข้อมูลรับรองที่สามารถพิสูจน์ ตรวจสอบได้ แสวงหาความรู้ ความจริงได้
2. การใช้ปัญญาในการแก้ไขปัญหา คือ การใช้กระบวนการค้นหาความรู้ความจริงเป็นทางออกอย่างมีเหตุผลเหมาะสม เพื่อแก้ปัญหาหรือขจัดอุปสรรคข้อยุ่งยากต่างๆ ที่เผชิญอยู่
3. เมตตา กรุณา คือ การเสียสละนั้นไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนต่อตนเอง แต่ช่วยให้ผู้อื่นได้พ้นจากความทุกข์กังวล

4. สติ สัมปรัชญญะ คือ การที่บุคคลนั้นมีความรู้ตนเองอยู่เสมอว่า ตนกำลังทำอะไรอยู่ และสามารถที่จะเตือนตนเองให้สามารถตัดสินใจที่แสดงออกมาทางด้านการประพฤติปฏิบัติในทางที่ถูกต้องด้วยสติ

5. ไม่ประมาท คือ การที่กระทำอะไรก็ตาม จะต้องมีการวางแผน เพื่อเตรียมพร้อม โดยต้องมีการคาดการณ์ เพื่อรับผลที่ตามมาของการกระทำใดๆ ของตนเองอยู่เสมอจนเกิดเป็นนิสัย

6. ซื่อสัตย์สุจริต คือ การมีจิตใจและการปฏิบัติตนที่ตรงต่อความเจริญความถูกต้อง ความดีงาม ตรงต่อหน้าที่ความรับผิดชอบ ตรงตามระเบียบแบบแผนและกฎเกณฑ์ต่อคำมั่นสัญญา ซึ่งหาก ปฏิบัติแบบนี้แล้ว จะก่อให้เกิดการยอมรับที่จะอยู่ร่วมกันในสังคมได้

7. ขยันหมั่นเพียร คือ การมีความพอใจต่อหน้าที่การงานของคนที่ได้รับฝึชชอบ มีจิตใจที่จดจ่อกับงานที่ตนเองรับผิดชอบ จนสิ้นสุดกระบวนการในการทำงาน

8. หิริโอตตปปะ คือ การละอาย และเกรงกลัวต่อการประพฤติชั่ว การฝึชศีลธรรม ต่อมาได้มีการเพิ่มลักษณะจริยธรรมไทย 11 ประการ คือ

1. การมีเหตุผล	2. ความซื่อสัตย์
3. ความรับผิดชอบ	4. ความเสียสละ
5. ความสามัคคี	6. ความกตัญญูกตเวที
7. การรักษาระเบียบวินัย	8. การประหยัด
9. ความยุติธรรม	10. ความอดุสหาะ
11. ความเมตตากรุณา	

องค์ประกอบที่มีผลต่อการพัฒนาจริยธรรม

สุพล วังสินธ์ (2534 : 79-82) ได้ศึกษาถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาจริยธรรม จากการศึกษาช่วยในการอธิบายได้ว่า การที่บุคคลมีคุณสมบัติทางจริยธรรมแตกต่างกันนั้นมีความเกี่ยวเนื่องมาจากปัจจัยใดบ้าง และจะเป็นแนวทางในการพัฒนาจริยธรรมให้สูงขึ้นโดยการพัฒนาองค์ประกอบต่างๆ ที่มีความสัมพันธ์กับจริยธรรมนั้นๆ สำหรับองค์ประกอบต่างๆ ที่ใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์กับจริยธรรม จำแนกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. องค์ประกอบทางกายภาพ ได้แก่ การศึกษา อายุ และเพศ ของผู้ถูกวัดสมบรมณ์ ศาลยาชีวิตและคณะอั้งถึงใน สุพล วังสินธ์ (2534 : 81) ได้ศึกษาถึงลักษณะการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม ผลปรากฏว่า มีความแตกต่างกันตามระดับอายุ และการศึกษา

2. องค์ประกอบทางบุคลิกภาพ ได้แก่

2.1 ลักษณะที่มุ่งอนาคต หมายถึง ความปรารถนาที่จะทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดให้สำเร็จลุล่วง

ไปด้วยดี แม้จะเผชิญกับอุปสรรคต่างๆ ก็ไม่ย่อท้อ มีความกระตือรือร้นที่จะฝ่าฟันอุปสรรคทั้งหมด โดยมุ่งที่จะให้เกิดผลสำเร็จที่ดั่งตามปรารถนาในอนาคตเป็นหลัก ยอมรับความลำบากในปัจจุบัน เพื่ออนาคตที่ดี ดวงเดือน พันธมนาวิน และเพ็ญแข ประจบปัจจนึก อ้างถึงใน สุพล วังสินธุ์ (2534 : 81) ได้วิจัยพบว่าบุคลิกภาพลักษณะมุ่งอนาคตและสภาพแวดล้อม การอบรมเลี้ยงดูกับฐานะ เศรษฐกิจ มีความสัมพันธ์กับการให้เหตุผลเชิงจริยธรรม

2.2 เจตคติต่อกฎหมาย ความเป็นระเบียบ และศีล 5 หมายถึง ความคิดเห็น ความรู้สึก ของบุคคลที่มีต่อกฎหมายความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง และศีล 5 อ้างถึงนายสุพล วังสินธุ์ (2534 : 81) ได้วิจัยพบว่า เด็กที่มีความใกล้ชิดศาสนาจะมีความสัมพันธ์กับเจตคติเชิง จริยธรรม

3. องค์ประกอบทางสภาพแวดล้อม ได้แก่ ฐานะทางครอบครัว ผู้เลี้ยงดูและวิธีการอบรม เลี้ยงดู การใช้สื่อมวลชน สภาพแวดล้อมที่โรงเรียนและอิทธิพลของตัวแบบ บัญชร แก้วส่องและ ทิพวรรณ กิตติวิบูลย์ อ้างถึงใน สุพล วังสินธุ์ (2534 : 81) ได้ทำวิจัยพบว่าการพัฒนาการทาง จริยธรรมของเด็กวัยรุ่น มีความแตกต่างกันในด้านการอบรมเลี้ยงดูและระดับอายุ ยังพบว่าเด็กที่มี มารดาได้รับการศึกษาระดับสูง มีการทำงานหารายได้ มีการอบรมเลี้ยงดูแบบรักมากและมีการ อบรมเลี้ยงดูแบบให้เหตุผลมาก จะมีเหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่าเด็กที่มีลักษณะตรงกันข้าม

การศึกษาจริยธรรมในสังคมไทย

ลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูแบ่งออกได้เป็น 4 แบบ คือ การอบรมเลี้ยงดูแบบให้ความรัก และความอบอุ่นใกล้ชิด แบบประชาธิปไตย แบบเข้มงวดหรือควบคุม แบบปล่อยปละละเลย การ อบรมแต่ละแบบเป็นองค์ประกอบที่สะท้อนการปลูกฝังบุคลิกภาพในวัยเด็กของบุคคลต่าง ๆ การ อบรมแบบประชาธิปไตย ไม่บังคับเข้มงวด ไม่ปล่อยปละละเลยและไม่ตามใจจนเคยตัว ลักษณะ เช่นนี้ จะมีความสัมพันธ์กับจริยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการใช้ปัญญาในการแก้ปัญหา

ดวงเดือน พันธมนาวิน (2524 : 4-5) ได้สรุปองค์ประกอบของจริยธรรมไว้ 2 ด้าน คือ

1. เนื้อหาของจริยธรรม เป็นสิ่งที่สังคมอบรมคนในสังคมให้ประพฤติปฏิบัติในรูปของ ความรู้เชิงจริยธรรม เน้นเนื้อหาความรู้ทางศาสนา กฎหมาย หรือระเบียบประเพณี ค่านิยมหรือ ทักษะคติ โดยเนื้อหาจริยธรรมในแต่ละสังคมย่อมแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะระเบียบ ประเพณี ค่านิยม ของสังคมต่างกัน

2. โครงสร้างของจริยธรรม เป็นหลักการทางจริยธรรม โดยแสดงถึงความเจริญหรือ พัฒนาการทางจริยธรรมตั้งแต่ขั้นต่ำสุดจนถึงขั้นสูงสุด ลักษณะของโครงสร้างทางจริยธรรม ได้แก่ การให้เหตุผลทางจริยธรรม บุคคลจะมีเหตุผลทางจริยธรรมในระดับใดไม่ใช่ขึ้นกับการอบรมสั่ง สอนทางด้านเนื้อหาของจริยธรรมแต่ขึ้นอยู่กับระดับสติปัญญา วุฒิภาวะทางอารมณ์ และ ประสบการณ์ที่เหมาะสมในสังคม การมีเหตุผลเชิงจริยธรรมจึงมีลักษณะเป็นสากลและสามารถใช้

เปรียบเทียบการมีจริยธรรมของคนในสังคมเดียวกันหรือต่างสังคมได้มากกว่าการเปรียบเทียบทางด้านเนื้อหา

สรุปได้ว่า องค์ประกอบที่มีผลต่อการพัฒนาจริยธรรมดังกล่าว จะช่วยในการอธิบายได้ว่าการที่บุคคลมีคุณสมบัติทางจริยธรรมแตกต่างกันนั้น มีความเกี่ยวเนื่องมาจากปัจจัยใดบ้างและเป็นประโยชน์ในการสร้างเสริมจริยธรรม โดยเฉพาะครูผู้สอนในการใช้เป็นแนวทางป้องกันและแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้มีการพัฒนาที่ถูกต้องถูกทางยิ่งขึ้นไป

วิทย์ วิศทเวทย์ และ เสฐียรพงษ์ วรรณปก (2533 : 4-5) ได้กล่าวถึงการศึกษาทางพระพุทธศาสนาที่เป็นไปเพื่อสัมมาทิฐิ คือความคิดเห็นที่ถูกต้อง ที่เป็นข้อปฏิบัติหรือหลักสำหรับฝึกหัดอบรมกาย วาจา ใจ และปัญญา ให้ยิ่งขึ้นไป จนบรรลุเป้าหมายสูงสุด คือพระนิพพาน ได้แก่

1. การฝึกฝนอบรมด้านปัญญา ซึ่งก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง รู้เป็นไปตามเหตุปัจจัยที่นำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาไปตามแนวทางของเหตุผลรู้เท่าทันโลกและชีวิต จนสามารถทำจิตใจให้บริสุทธิ์ หลุดพ้นจากความยึดมั่นถือมั่นในสิ่งทั้งหลายมีจิตใจเป็นอิสระผ่องใสเบิกบาน ซึ่งเรียกว่า “อริปัญญาลิขชา”

2. การฝึกฝนอบรมในด้านความประพฤติ ซึ่งรวมไปถึงระเบียบวินัย ความสุจริตทางกายและวาจา นั่นคือ ละเว้นจากการฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ประพฤติผิดในกาม ละเว้นจากการพูดเท็จ พูดส่อเสียด พูดหยาบ และพูดเพ้อเจ้อ ไร้สาระ ตลอดจนการประกอบอาชีพที่สุจริต ไม่เบียดเบียนผู้อื่น เรียกว่า “อริศีลสิกขา”

3. การฝึกฝนอบรมในด้านจิตใจ อันได้แก่ การปลูกฝังคุณภาพ การเสริมสร้างคุณภาพสมรรถภาพจิตและสุขภาพจิต นั่นคือความมีจิตใจงาม เข้มแข็งและปลอดโปร่งเป็นสุข เรียกว่า “อริจิตตสิกขา”

นอกจากนี้ ปิ่น มุกกันท์ (2520:144) ได้กล่าวถึงจริยธรรมด้านการเสียสละ ซึ่งมีแนวปฏิบัติดังนี้

1. การเสียสละทางกาย เช่น การช่วยเหลือการงานสาธารณประโยชน์ อาทิ ทำความสะอาดโรงเรียน วัด สถานที่ราชการ เป็นต้น

2. การเสียสละทางวาจา เช่น การให้คำแนะนำ แก่ผู้อื่น ในส่วนที่เราสามารถกระทำได้อาติการแนะนำเมื่อผู้อื่นมีปัญหาชีวิตทั้งทางโลกและทางธรรม

3. การเสียสละทางกำลังปัญญา เช่น การแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา ไม่ว่าจะในที่ประชุมหรือกิจการใดๆ อาทิอาสาสมัครสอนหนังสือให้แก่เด็กในชุมชนแออัด

4. การเสียสละทางกำลังทรัพย์ เช่น การแบ่งปันเงินทองให้แก่ผู้ที่ขัดสน การบริจาคเงินหรือสิ่งของเพื่อสาธารณกุศล

5. การเสียดสีทางจิตใจ หมายถึง การรู้จักปล่อยวางอารมณ์ที่เป็นศัตรูต่อความสงบทางใจ เช่น ความโกรธเคืองขัดใจบุคคลอื่น ดังนั้นการระงับใจ และการให้อภัย จึงเป็นการเสียดสีอย่างหนึ่ง

กล่าวโดยสรุป ถ้าสมาชิกในสังคมได้ศึกษาและปฏิบัติตามหลักจริยธรรมในการดำเนินชีวิตทางพระพุทธศาสนา จริยธรรมจะเป็นเครื่องมือควบคุมความประพฤติของบุคคลในสังคมให้ประพฤติแต่สิ่งที่ดีงามที่ถูกที่ควร ก็มั่นใจได้ว่าจริยธรรมในสังคมไทยที่เสื่อมโทรมลงในยุคปัจจุบัน จะสามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้ปัญหาต่างๆ เช่น ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาเสพติด ปัญหาการกระทำผิดของเยาวชน ฯลฯ ก็จะลดน้อยลงและหมดไปในที่สุด ทำให้ทุกคนมีชีวิตที่เจริญงอกงามและสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

ทฤษฎีเพื่อพัฒนาจริยธรรม

ทฤษฎีที่เป็นหลักใหญ่ของพระพุทธศาสนาที่เป็นแบบหรือเป็นกระบวนการทั้งหมดของการพัฒนาคน ได้แก่การศึกษาใน 3 ด้านที่เรียกว่า ไตรสิกขา คือ สีล สมาธิ ปัญญา ดังที่พระธรรมปิฎก ใค้อธิบายไว้ดังนี้

1. สีล คือ การฝึกฝนพัฒนาด้านพฤติกรรม หมายถึงการพัฒนาพฤติกรรมทางกายและวาจา ให้มีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้อง โดยแบ่งเป็น 4 หมวด คือ

1.1 การรักษาวินัยแม่บทของชุมชน (ปาฏิโมกข์สังวร) เมื่อคนอยู่ร่วมกันจะต้องจัดระบบต่างๆ ให้เกิดความเรียบร้อยประสานสอดคล้องกัน เช่น วินัยแม่บทของภคฤหัสถ์ได้แก่ศีล 5

1.2 การรู้จักใช้อินทรีย์ (อินทรีย์สังวร) ใ้ได้รับรู้โดยผ่านตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ จะต้องพัฒนาพฤติกรรมในการใช้อินทรีย์ในทางการดู ฟัง อย่างมีสติ คือรู้จัก พิจารณาเลือกเฟ้นสิ่งที่จะดู สิ่งที่จะ ฟังอย่างมีสติ ควบคุมตนเองได้ รู้จักประมาณ ไม่ปล่อยตัวให้ลุ่มหลงมัวเมา ไม่เห็นแก่ความสนุกสนาน แต่รู้จักดู รู้จักฟัง ให้ได้คุณค่าที่ดีงามเป็นประโยชน์ ให้ได้ปัญญาและคติที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาชีวิตและสังคม

1.3 การหาเลี้ยงชีพที่บริสุทธิ์(อาชีวนิวิธาน) เนื่องจากการหาเลี้ยงชีพเป็นพฤติกรรมหลักในการดำเนินชีวิต จึงต้องพัฒนาสัมมาชีพและส่งเสริมให้หาเลี้ยงชีพโดยทางสุจริต

1.4 การเสพบริโภคปัจจัยโดยใช้ปัญญา (ปัจจัยปฏิเสวนา) ถ้ามนุษย์ไม่พัฒนาพฤติกรรมในการเสพบริโภคก็จะก่อปัญหาอย่างมากจะก่อให้เกิดความลุ่มหลง มัวเมา ฟุ้งเฟ้อ ฟุ่มเฟือยดังนั้นต้องพัฒนาพฤติกรรม การเสพบริโภคปัจจัยต่างๆ ให้เป็นไปในลักษณะการเสพบริโภคปัจจัยโดยใช้ปัญญา หรือที่เรียกว่า ปัจจัยปฏิเสวนา ซึ่งหมายถึงการใช้ปัญญาทำความเข้าใจแล้วบริโภคปัจจัยทั้งหลาย ให้ได้ผลตรงพอดีตามคุณค่าแท้ คือบริโภคเพื่อเป็นปัจจัยเครื่องช่วยเหลือหนุนให้พัฒนาชีวิตบริโภคโดยรู้เท่าทัน และสามารถละเว้นหรือเลิกเสพสิ่งที่ไม่เป็นปัจจัยเกื้อหนุนชีวิต

2. สมภาติ หมายถึงการฝึกฝนพัฒนาจิตด้านจิตใจ ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะจิตใจ เป็นฐานของพฤติกรรม และเนื่องจากพฤติกรรมทุกอย่างเกิดขึ้นจากความตั้งใจหรือเจตนา และเป็นไปตามเจตจำนง รวมถึงแรงจูงใจที่อยู่เบื้องหลัง ถ้าจิตใจได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้นแล้วก็จะควบคุมดูแลพฤติกรรมไปในทางที่ดีงาม การพัฒนาคุณสมบัติของจิตใจ โดยเสริมสร้างคุณสมบัติให้แก่จิตใจ มีดังต่อไปนี้

2.1 พัฒนาคุณธรรม ซึ่งเน้นคุณภาพของจิตใจเช่น เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา จาคะ กตัญญู กตเวทิตา หิริ โอตตัปปะ คารวะ มัทวะ เป็นต้น

2.2 พัฒนาสมรรถภาพ และประสิทธิภาพของจิตใจ เช่น ฉันทะ วิริยะ อุตสาหะ ขันติ จิตตะ สัจจะ อธิษฐาน ตบะ สติ สมภาติ

2.3 พัฒนาความสุข และภาวะที่เกื้อหนุนสุขภาพของจิตใจ เช่น ปราโมทย์ ปิติ ปัสสัทธิ สุข สันติ เกษม สติภาพ เสรีภาพ

3. ปัญญา หมายถึงการ พัฒนาปัญญา ซึ่งมีความสำคัญสูงสุด เพราะปัญญาเป็นแนวทางและควบคุมพฤติกรรมทั้งหมด โดยพัฒนาปัญญาแยกได้เป็น 3 ระดับ คือ

3.1 ปัญญาที่ช่วยให้ดำเนินชีวิต อย่างมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจข้อมูลความรู้ การรับรู้และเรียนรู้อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง การรู้จักสื่อสาร ถ่ายทอดความรู้ การวินิจฉัยที่ถูกต้อง ความรู้จักแยกแยะวิเคราะห์หวัจจัย เป็นต้น

3.2 ปัญญาที่ช่วยให้ดำเนินเข้าสู่วิถีชีวิตที่ถูกต้องดีงาม เช่น ความรู้ความเข้าใจในระบบ ความสัมพันธ์ของสิ่งทั้งหลายที่อิงอาศัยส่งผลต่อกันตามเหตุปัจจัย

3.3 ปัญญาที่ช่วยให้บรรลุจุดหมายสูงสุดของชีวิตที่ดีงาม ได้แก่ ความรู้ความเข้าใจเท่าทันความจริงของสังขาร คือ โลกและชีวิต ที่เปลี่ยนแปลงเป็นไปตามกฎกรรมคาของธรรมชาติจนสามารถวางใจถูกต้องต่อสิ่งทั้งหลาย ทำจิตใจให้หลุดพ้น เป็นอิสระได้สมบูรณ์ และมีชีวิตที่เป็นอยู่ด้วยปัญญาที่แท้จริง

การฝึกฝนพัฒนาตนให้เจริญงอกงามในความดีเรียกว่ามงคล 38 ซึ่ง พระธรรมชิรราชมหามุนี (โชดดา ญาณสิทธิ ป.ธ.9) นำมาเป็นทฤษฎีวิถีจริยธรรมใน 3 ด้าน คือ กายกรรม วชิกรรม และ มโนกรรม โดยแบ่งเป็นหมู่มงคล 10 หมู่ ดังนี้

มงคลหมู่ที่ 1 ฝึกตนให้เป็นคนดี ซึ่งประกอบด้วย

- มงคลที่ 1 ไม่คบคนพาล
- มงคลที่ 2 คบบัณฑิต
- มงคลที่ 3 บูชาบุคคลที่ควรบูชา

มงคลหมู่ที่ 2 เตรียมความพร้อมในการฝึกตน ประกอบด้วย

- มงคลที่ 4 อยู่ในถิ่นที่เหมาะสม

- มงคลที่ 5 มีบุญวาสนามาก่อน
- มงคลที่ 6 ตั้งคนไว้ชอบ

มงคลหมู่ที่ 3 ฝึกตนให้เป็นคนมีประโยชน์ ประกอบด้วย

- มงคลที่ 7 ความเป็นพหูสูต
- มงคลที่ 8 มีศิลปะ
- มงคลที่ 9 มีวินัย
- มงคลที่ 10 มีวาจาสุภาษิต

มงคลหมู่ที่ 4 บำเพ็ญประโยชน์ต่อครอบครัว ประกอบด้วย

- มงคลที่ 11 บำรุงมารดาบิดา
- มงคลที่ 12 สงเคราะห์บุตร
- มงคลที่ 13 สงเคราะห์ภรรยา(สามี)
- มงคลที่ 14 การงานไม่อาคูล

มงคลหมู่ที่ 5 บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม ประกอบด้วย

- มงคลที่ 15 บำเพ็ญทาน
- มงคลที่ 16 ประพฤติธรรม
- มงคลที่ 17 สงเคราะห์ญาติ
- มงคลที่ 18 ทำงานไม่มีโทษ

มงคลหมู่ที่ 6 เตรียมใจไว้ให้พร้อม ประกอบด้วย

- มงคลที่ 19 จดเว้นบาป
- มงคลที่ 20 สำรวมจากการดื่มน้ำเมา
- มงคลที่ 21 ไม่ประมาทในธรรม

มงคลหมู่ที่ 7 การแสวงหาธรรมขั้นต้น ประกอบด้วย

- มงคลที่ 22 มีความเคารพ
- มงคลที่ 23 มีความถ่อมตน
- มงคลที่ 24 มีความสันโดษ
- มงคลที่ 25 มีความกตัญญู
- มงคลที่ 26 พึงธรรมตามกาล

มงคลหมู่ที่ 8 การแสวงหาธรรมขั้นสูง ประกอบด้วย

- มงคลที่ 27 ความอดทน
- มงคลที่ 28 เป็นคนว่าง่าย
- มงคลที่ 29 เห็นสมณะ

- มงคลที่ 30 สันทนาธรรมตามกาล

มงคลหมู่ที่ 9 การปฏิบัติธรรมเพื่อกำจัดกิเลส ประกอบด้วย

- มงคลที่ 31 บำเพ็ญตบะ
- มงคลที่ 32 ประพฤติพรหมจรรย์
- มงคลที่ 33 เห็นอริยสัจ
- มงคลที่ 34 ทำนิพพานให้แจ้ง

มงคลหมู่ที่ 10 ผลการปฏิบัติธรรมจนจิตหมดกิเลส ประกอบด้วย

- มงคลที่ 35 จิตไม่หวั่นไหวในโลกธรรม
- มงคลที่ 36 จิตไม่โศก
- มงคลที่ 37 จิตปราศจากธุลี
- มงคลที่ 38 จิตเกษม

สำหรับสาระของทฤษฎีตามหลักมงคล 38 ซึ่งมุ่งวัดจริยธรรมทั้ง 3 ด้าน ดังนี้

1. **ด้านกายกรรม** หมายถึง การละชั่ว ทำดีทางกาย ได้แก่ การปฏิบัติตามมงคล คือ ไม่คบคนพาล คบบัณฑิต บูชานุคคลที่ควรบูชา อยู่ในถิ่นที่เหมาะสม มีบุญวาสนามาก่อน ตั้งใจไว้ชอบความเป็นพหูสูต มีศีลปะ มีวินัย บำรุงมารดาบิดา สงเคราะห์บุตร สงเคราะห์ภรรยา (สามี) การงานไม่อาภูล บำเพ็ญทาน ประพฤติธรรม สงเคราะห์ญาติ ทำงานไม่มีโทษ งดเว้นบาป สำนวจากการดื่มน้ำเมา ไม่ประมาทในธรรม มีความเคารพ มีความถ่อมตัว มีความสันโดษ มีความกตัญญู พังธรรมตามกาล ความอดทน เป็นคนว่าง่าย เห็นสมณะ

2. **ด้านวจีกรรม** หมายถึง การเป็นผู้มีสัมมาคารวะทางวาจา รู้จักใช้วาจาพูดให้เกิดประโยชน์ เว้นจากการทำความชั่วทางคำพูด ซึ่งได้แก่ การปฏิบัติตามมงคล นั่นคือมีวาจาสุภาษิต สันทนาธรรมตามกาล

3. **ด้านมโนกรรม** หมายถึง การทำจิตใจให้บริสุทธิ์ ได้แก่ การปฏิบัติตามมงคล คือบำเพ็ญตบะ ประพฤติพรหมจรรย์ เห็นอริยสัจ ทำนิพพานให้แจ้ง จิตไม่หวั่นไหวในโลกธรรม จิตไม่โศก จิตปราศจากธุลี จิตเกษม จริยธรรมตามหลักมงคล 38 ดังกล่าว จึงเป็นบทศึกษาที่สอดคล้องกับองค์ประกอบแห่งการดำเนินชีวิต ซึ่งมี 3 ด้าน คือ พฤติกรรม จิตใจ และปัญญา ซึ่งเมื่อสมาชิกในสังคมมีแนวทางในการดำเนินที่ดีเช่นนี้แล้ว จะยังผลให้ทุกคนสามารถสร้างสรรค์ชีวิตที่ดีงาม สังคมมีสันติสุข ตามเป้าหมายแห่งการพัฒนาสังคมไทยในยุคโลกาภิวัตน์

5. พฤติกรรมด้านจริยธรรม

พฤติกรรมด้านจริยธรรม หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สังคมนิยมชมชอบหรือคัดค้านการแสดงพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์หรือนิยามในสังคมนั้น พฤติกรรมด้านจริยธรรมซึ่งเป็นการกระทำที่สังคมเห็นชอบและให้ความสำคัญมากกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะเป็นการกระทำในทาง

ที่ดีและเลวของบุคคลนั้น ส่งผลโดยตรงต่อความผาสุกและความทุกข์ของสังคม การศึกษาด้านอื่น ๆ ของจริยธรรมจึงเป็นเพียงเพื่อให้เข้าใจและสามารถทำนายพฤติกรรมในสถานการณ์ต่าง ๆ ของบุคคลเท่านั้น ดวงเดือน พันธุมนาวิ (อ้างใน ณรงค์ ศีลารัตน์ 2544:25) ได้ให้ความหมายพฤติกรรมเชิงจริยธรรมไว้ว่า หมายถึง พฤติกรรมการกระทำที่บุคคลตัดสินใจจะกระทำถูกหรือผิด ในสถานการณ์แวดล้อมต่าง ๆ ทั้งนี้จะขึ้นกับอิทธิพลของความเข้าใจในเหตุผลของความถูกต้องดีงาม และความพึงพอใจที่จะนำจริยธรรมมาเป็นแนวประพฤติปฏิบัติ สำหรับ อารมณ์ สุทธิ (2537 : 16) กล่าวว่า พฤติกรรมด้านจริยธรรม เป็นสิ่งที่สังคมให้ความสนใจมากที่สุด ดังนั้น นักวิชาการจึงได้ศึกษาพฤติกรรมของมนุษย์เพื่อจุดประสงค์ที่จะหาทางควบคุมพฤติกรรมนั้น คือ ส่งเสริมให้เกิดการทำดีให้มากและป้องกันหรือขจัดการทำชั่วให้น้อยลง สำหรับแนวทางการจัดการศึกษาของกรมสามัญศึกษา ตามแผนพัฒนาการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระยะที่ 8 (พ.ศ. 2540 – 2544) ได้มุ่งเน้นปลูกฝังให้นักเรียนนักศึกษาที่มีจริยธรรมในด้านต่อไปนี คือ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบ ความเสียสละ และความอดทน (กรมสามัญศึกษา. 2539 : 46)

5.1 ความรับผิดชอบ

ความรับผิดชอบ หมายถึง การปฏิบัติกิจการงานของตนเอง และงานที่ได้รับมอบหมายด้วยความมานะพยายาม อุทิศกำลังกาย กำลังใจ จนสุดความสามารถ บังเกิดผลดีแก่ตนเองและส่วนรวม ความรับผิดชอบอาจแบ่งได้เป็น 3 ชนิด

1. ความรับผิดชอบต่อสังคม หมายความว่า ต้องรับผิดชอบต่อสมบัติของสังคม รับผิดชอบต่อคุณหรือค่าของสังคม
2. ความรับผิดชอบต่อตนเอง
3. ความรับผิดชอบต่อธรรมชาติ หรือต่อพระธรรม

ชานาญ นิสารัตน์ ((อ้างใน ณรงค์ ศีลารัตน์ 2544:29) ได้ให้ความหมายของความรับผิดชอบไว้ว่า คือการยอมรับรู้ และสำนึกในการกระทำของตนเอง ยอมรับผลการกระทำของตนเองด้วยความเต็มใจ ไม่ว่าผลการกระทำนั้นจะเป็นผลดีหรือผลร้าย และพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น ความรับผิดชอบเป็นสิ่งเกื้อหนุนให้บุคคลปฏิบัติสอดคล้องกับกฎจริยธรรมและกฎเกณฑ์ของสังคม โดยไม่ต้องมีการบังคับควบคุมจากผู้อื่น กรมวิชาการ (2524 : 10 -16) ให้ความหมายของความรับผิดชอบว่า หมายถึง ความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความผูกพัน ด้วยความพากเพียร และความละเอียดรอบคอบ ยอมรับผลการกระทำในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรับผิดชอบ คือ

1. เอาใจใส่ในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อผลงานนั้น ๆ
2. ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตัว
3. เคารพต่อระเบียบ กฎเกณฑ์และมีวินัยในตนเอง

4. มีอารมณ์หนักแน่นเมื่อเผชิญอุปสรรค
5. รู้จักหน้าที่และการกระทำตามหน้าที่เป็นอย่างดี
6. มีความเพียรพยายาม
7. มีความละเอียดรอบคอบ
8. ใช้ความสามารถอย่างเต็มที่
9. ปรับปรุงงานในหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้นทั้งตนเองและสังคม
10. ตรงต่อเวลา
11. ยอมรับการกระทำของตน

5.2 ความซื่อสัตย์

ความซื่อสัตย์ ตามความหมายของพจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 หมายถึง การประพฤติตรงและจริงใจ ไม่คิดคดทรยศ ไม่คดโกงและไม่หลอกลวง รัชชัช ชัยจิรฉายกุล (2529 : 99) ได้อธิบายความหมายของความซื่อสัตย์ไว้ว่า หมายถึง การประพฤติตนด้วยความจริงใจ และตรงไปตรงมา พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความซื่อสัตย์ คือ

1. ซื่อตรงต่อตนเอง
 - 1.1 ไม่คล้อยตามพวกที่ลากหรือชักจูงไปในทางที่เสื่อมเสีย
 - 1.2 ไม่คดโกง ตั้งใจทำจริง
2. ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน
 - 2.1 ไม่เอาเวลาทำงานในหน้าที่ไปทำประโยชน์ส่วนตัว
 - 2.2 ไม่ใช้อำนาจหน้าที่ประโยชน์ส่วนตัว
3. ความซื่อสัตย์ต่อบุคคล
 - 3.1 ประพฤติตรงไปตรงมา ไม่คิดคดต่อผู้อื่น
 - 3.2 ไม่ชักชวนไปทางเสื่อมเสีย
 - 3.3 ไม่สอพลอเพื่อหาประโยชน์ส่วนตัว
4. ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ
 - 4.1 ร่วมมือร่วมใจกันทำงานด้วยความบริสุทธิ์ใจ
 - 4.2 ไม่เห็นประโยชน์ส่วนตัว หรือเอาดีเข้าตน
 - 4.3 ไม่ร่วมมือกันทำงานใด ๆ ที่ผิดกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับ

5.3 ความมีระเบียบวินัย

ความมีระเบียบวินัย หมายถึง การควบคุมตนเองให้ประพฤติตามระเบียบแบบแผน กฎหมาย ข้อบังคับ กติกาของสังคม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และศีลธรรม อันนำมาสู่ความสงบสุขในชีวิตของตนเองและความเป็นระเบียบในสังคม

1. พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความมีระเบียบวินัย คือการรักษาระเบียบวินัยภายนอก

1.1 การรักษาระเบียบวินัยในการบริโภค ได้แก่ มีมารยาทเรียบร้อยในการรับประทานอาหาร รับประทานอาหารให้ถูกต้องก่อนนมัย และสุขวิทยา

1.2 การรักษาระเบียบวินัยในการอุปโภค ได้แก่ การรักษาร่างกาย เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย และเครื่องใช้ให้สะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย

1.3 การรักษาระเบียบวินัยต่อสถานที่ ได้แก่ การรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบทั้งในสำนักงาน วัด สถานที่ราชการ และสาธารณสถานต่าง ๆ เช่น แม่น้ำ ลำคลอง ถนน โดยสาร สวนสาธารณะ ฯลฯ และประพฤติปฏิบัติตามกฎและข้อบังคับของสถานที่นั้น ๆ

2. การรักษาระเบียบวินัยภายใน ได้แก่ การแต่งกายและควบคุมท่วงที กิริยา วาจา และใจ ให้หมัดจด งดงาม ด้วยการเว้นชั่ว ประพฤติชอบ ทั้งต่อหน้าและลับหลัง ได้แก่ ระเบียบท่วงที ระเบียบกิริยา ระเบียบวาจา และระเบียบใจ

ระเบียบท่วงที ได้แก่ การจัดทำทาง ท่าทีให้เหมาะสมกับฐานะและภูมิรัฐของตน ไม่ดูหมิ่นผู้อื่น ไม่ทะนงตน

ระเบียบกิริยา ได้แก่ การควบคุมอาการของร่างกายที่เคลื่อนไหวให้ปรากฏแก่คนทั้งหลาย โดยควบคุมและปรับปรุงกิริยาให้งดงาม เป็นระเบียบ มีกิริยาดี สุภาพอ่อนโยน ประพฤติปฏิบัติให้เหมาะสมแก่บุคคล โอกาส เวลา สถานที่

ระเบียบวาจา ได้แก่ การพูดสมานไมตรี พูดไพเราะ พูดดี ไม่พูดเท็จ ไม่พูดส่อเสียด ไม่พูดคำหยาบ และเพื่อเจ้า

ระเบียบใจ ได้แก่ การรู้จักควบคุมจิตใจและอารมณ์ให้อยู่ในกรอบระเบียบที่งดงาม

5.4 ความเสียสละ

ความเสียสละ หมายถึง การละความเห็นแก่ตัว การให้ปันแก่คนที่ควรให้ด้วยกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังสติปัญญา รวมทั้งการรู้จักสละทิ้งอารมณ์ร้ายในตนเองด้วยพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเสียสละทั้งกาย วาจา ใจ สติปัญญา กำลังทรัพย์ วิชา วิชา วิชา จิตอัน (อ้างใน ธรรมคัมภีร์ 2544:31) ให้ความหมายของความเสียสละไว้ว่า หมายถึง การยอมยกผลประโยชน์ส่วนตัว ให้แก่บุคคลอื่นหรือสังคมเมื่อมีโอกาส ส่วนโพธิ์ทอง จิตอัน (อ้างใน ธรรมคัมภีร์ 2544:-31) นิยามว่า ความเสียสละ คือ การละความเห็นแก่ตัว การทำเพื่อคนอื่นหรือส่วนรวม การให้ปันแก่ผู้อื่น หรือกลุ่มบุคคลที่ควรให้ด้วยกำลังกาย กำลังทรัพย์ กำลังความคิด

พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความเป็นผู้เสียสละ คือ

1. การให้ทางกาย

1.1 ช่วยเหลือผู้อื่นทำธุระการงานที่ไม่มีโทษ

1.2 ไม่นิ่งดูดาย

- 1.3 ช่วยเหลืองานสาธารณประโยชน์
2. การให้ทางวาจา
 - 2.1 ช่วยเหลือให้คำแนะนำทั้งในทางโลกและทางธรรม
 - 2.2 ช่วยเจรจาเอาเป็นธุระให้สำเร็จประโยชน์
3. การให้ทางสติปัญญา
 - 3.1 ช่วยแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา
 - 3.2 ช่วยแก้ปัญหาเดือดร้อนแก่คนที่เดือดร้อน
 - 3.3 ช่วยคิดแนวทางที่ถูกที่ชอบ
4. การให้ด้วยกำลังทรัพย์
 - 4.1 แบ่งปันเครื่องอุปโภคบริโภคแก่ผู้ขาดคนที่ควรให้
 - 4.2 แบ่งปันเงินทองให้ผู้ขาดคนที่ควรให้และสละทรัพย์เพื่อสาธารณกุศล
5. การให้ทางใจ
 - 5.1 ยินดีเมื่อเห็นผู้อื่นมีความสุข
 - 5.2 ให้อภัยในความผิดของผู้อื่นที่สำนึกผิด ไม่อาฆาตจองเวร

5.5 ความอดทน

วัลลภ กันททรัพย์ และไทย ทิพย์สุวรรณกุล (2529 :771) ได้อธิบายความอดทนไว้ว่า ความอดทนเป็นความสามารถในการควบคุมสภาวะทางอารมณ์ หรือการกระทำของคนให้เป็นไปอย่างสงบราบเรียบ และเป็นปกติพร้อมทั้งยังสามารถปฏิบัติภาระหน้าที่ต่าง ๆ ที่มีอยู่ต่อไป ไม่มีการหยุดชะงัก ล่าช้า เมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ สิ่งแวดล้อมที่เป็นอุปสรรค หรือถูกชักจูงให้ไขว้เขว

6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ณรงค์ ศิลารัตน์ (2544) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าระดับชั้นเรียนเป็นตัวแปรที่ทำให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมทั้งไม่แตกต่างและแตกต่างกัน ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมเป็นไปในลักษณะเดียวกัน ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เพราะ ประการแรก นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลายอยู่ในช่วงอายุประมาณ 12 – 18 ปี ซึ่งเป็นช่วงอายุวัยรุ่นตอนต้นและวัยรุ่นตอนปลาย นับว่าเป็นวัยที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งเป็นวัยที่เด็กใช้สติปัญญาหาเหตุผลแสวงหาค่านิยมของตนเองเพื่อนำไปสู่การดำเนินชีวิตเมื่อเป็นผู้ใหญ่ ประการที่สองน่าจะเป็นเพราะว่า การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย มีจุดเน้นให้โรงเรียนปลูกฝังในเรื่องเดียวกัน คือ ความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละและความอดทน

คณัฏฐ์ จารุประสิทธิ์ (2533 : 117-118) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะคิดเชิงจริยธรรมของ นักศึกษาวิชาเอกพลศึกษา ในกลุ่มวิทยาลัยพลศึกษาภาคใต้ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาภาคปกติชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 วิชาเอกพลศึกษา จำนวน 288 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลเป็น แบบสอบถามสำรวจมาตราส่วนประมาณค่า ทักษะคิดเชิงจริยธรรมด้านความรับผิดชอบ ความมี ระเบียบวินัย ความเสียสละและความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาชายมีทักษะคิดเชิง จริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง แต่นักศึกษาหญิงอยู่ในระดับสูง เมื่อเปรียบเทียบทักษะคิดเชิงจริยธรรม ของนักศึกษาระหว่างชั้นปี พบว่านักศึกษาระดับชั้นปีที่ 1 และปีที่ 2 มีทักษะคิดเชิงจริยธรรมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประนอม โสภิพันธ์ (2546) ได้ทำการศึกษา การพัฒนาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของ นักเรียนโรงเรียนบ้านไทยวิทยาคม อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี พบว่า จากผลการเข้าค่าย คุณธรรมนอกสถานศึกษา นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีพฤติกรรมเปลี่ยนไปจากเดิม มีความอดทน เสียสละและเคารพต่อกติกาของส่วนรวม ซึ่งเห็นชัดเจนจากการใช้กิจกรรมเกม เพลงต่าง ๆ มีความ นอบน้อมต่อครูอาจารย์ ไม่ได้เลือกกว่าเป็นครูอาจารย์จาก โรงเรียนอื่นที่ไม่ได้สอนตนเอง นักเรียนมี ความเป็นระเบียบ นักเรียนเห็นถึงโทษของยาเสพติด ยอมรับในกฎระเบียบของการเข้าค่าย ประพฤติตนเป็นศิษย์ที่ดีของครู มีจิตสำนึกที่จะพัฒนาตนเอง กล้าทำความดีทั้งต่อหน้าและลับหลัง สามารถสร้างอุดมการณ์ชีวิตได้ ฟังตนเองได้อย่างมีศักดิ์ศรี สร้างเสริมภูมิคุ้มกันให้แก่จิตใจ มีความ ประทับใจจากการเข้าค่าย เข้าใจในบาปบุญอันเนื่องจากการกระทำเห็นถึงภาพชีวิตของตนเองใน การที่จะเป็นบุตรที่ดี มีจิตใจอ่อนโยนต่อครูและบิดามารดา

ประสิทธิ์ นวลศรี (2547) ได้ทำการศึกษา แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนในโรงเรียนหัวหินวิทยาคม พบว่า

1. ระดับคุณภาพด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของนักเรียนอยู่ใน ระดับปรับปรุง
2. แนวทางการพัฒนาพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ของ นักเรียน คือ ผู้บริหารและบุคลากรในโรงเรียนทุกคนต้องปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่างที่ดี ส่งเสริมให้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม จัดให้มีการยกย่องเชิดชูเกียรตินักเรียน ประชาสัมพันธ์ ผลงานของนักเรียนและโรงเรียน มีคณะกรรมการกำกับติดตาม ประเมินผลการดำเนินกิจกรรม สรุปลงการ- ดำเนินอย่างต่อเนื่อง จัดการอบรมให้ความรู้ด้านเทคนิคการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม แก่ครูผู้สอน สร้างความตระหนักให้แก่นักเรียนทราบถึงคุณค่าและประโยชน์ของคุณธรรม จริยธรรมที่มีต่อตนเองและส่วนรวม

ปรีชา ริโยธา (2546) ได้ทำการศึกษา การพัฒนางานส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม นักเรียนชั้น-มัธยมศึกษาตอนต้น โดยใช้โครงการพัฒนาจิตในโรงเรียนบ้านแฝก โนนสำราญ สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเขียงยืน จังหวัดมหาสารคาม พบว่า การดำเนินกิจกรรมการฟัง

ธรรมสวนะทุกวันพระ และการฝึกอบรมพัฒนาจิตตามโครงการพัฒนาจิตแล้ว ทำให้กลุ่มผู้ร่วมศึกษาได้มีความรู้ความเข้าใจ สามารถนำหลักธรรมไปสอดแทรกในห้องเรียนได้ กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ ความเข้าใจในคุณธรรม จริยธรรม ด้านการมีระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง การมีเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ต่อส่วนรวม และการประหยัด อุดม มากยิ่งขึ้น

ธารินี มลาราม (2547) ได้ทำการศึกษาคุณลักษณะเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จังหวัดร้อยเอ็ด พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 มีคุณธรรมเชิงจริยธรรมอยู่ในระดับสูง 4 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง 7 ด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ความรับผิดชอบ ความเสียสละ ความอดุสาหะ ความมีระเบียบวินัย ความเมตตากรุณา ความมีเหตุผล ความยุติธรรม ความกตัญญูกตเวที ความประหยัด ความซื่อสัตย์ และความสามัคคี

เยาวภา รักการงาน (2535 : 72) ได้เปรียบเทียบการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในเขตภาคกลาง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นปีที่ 5 จำนวน 276 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบวัดการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นปีที่ 5 มีขั้นพัฒนาการทางจริยธรรมไม่แตกต่างกัน แต่มีคุณลักษณะทางจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วัชรภรณ์ มานิมนต์ (2549) ได้ทำการศึกษาจริยธรรมสำหรับบุคลากรในองค์กร : กรณีศึกษา โรงเรียนสายน้ำทิพย์ พบว่าบุคลากรมีจริยธรรมอยู่ในระดับสูง โดยด้านความซื่อสัตย์มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ความมีระเบียบวินัย ความขยันและความรับผิดชอบตามลำดับ ผลการจำแนกระดับจริยธรรมตามภูมิหลังทางสังคม พบว่าเพศหญิงจะมีจริยธรรมมากกว่าเพศชายผู้จบการศึกษาในระดับต่ำกว่าปริญญาตรีและผู้ที่ยังจบปริญญาโทจะมีจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มอื่น ๆ ผู้ที่มีตำแหน่งบริหารและผู้ที่เป็นลูกจ้างชั่วคราวจะมีจริยธรรมสูงกว่ากลุ่มอื่น สำหรับอายุงานและสถานภาพสมรสพบว่าไม่มีความแตกต่างในระดับจริยธรรม

สุภาวดี พรประสิทธิ์กุล (2547) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของพนักงานธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่ พบว่าพฤติกรรมทางจริยธรรมของพนักงานธนาคารกรุงไทย ทั้ง 7 ด้าน คือ ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความมีเหตุผล ความเมตตากรุณา ความยุติธรรม การรักษาระเบียบวินัย และความสามัคคี อยู่ในระดับสูง และตัวแปรที่สัมพันธ์กับพัฒนาการทางจริยธรรม ได้แก่ อายุงาน ตำแหน่ง รายได้ ส่วนตัวแปรที่เหลือ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส และระดับการศึกษา พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทางจริยธรรม

สุทธิภรณ์ แหมมรักษา (2546) ได้ศึกษาพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดนครปฐม พบว่า

1. พฤติกรรมความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดนครปฐม นักเรียนมีพฤติกรรมความรับผิดชอบโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก คือ ความรับผิดชอบต่อตนเอง ความรับผิดชอบต่อสถาบัน ความรับผิดชอบต่อสังคม และความรับผิดชอบต่อการเล่าเรียน

2. เมื่อเปรียบเทียบพฤติกรรมความรับผิดชอบจำแนกตามเพศ พิจารณาและรายด้านทุกด้าน พบว่า นักเรียนหญิงและนักเรียนชายมีพฤติกรรมความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำแนกตามชั้นจำแนกตามปีที่กำลังศึกษา พิจารณาโดยรวมพบว่า นักเรียนมัธยมปีที่ 4 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 มีพฤติกรรมความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และจำแนกตามผลการเรียน พิจารณาโดยรวมและรายด้านทุกด้านพบว่า นักเรียนที่มีผลการเรียนเกรดเฉลี่ย 3.00-4.00 กับนักเรียนที่มีผลการเรียนเกรดเฉลี่ย 1.00-2.99 มีพฤติกรรมความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

งานวิจัยต่างประเทศ

ชาร์พ (อัจจิม่า วันแต่ง. 2538 :38; อ้างอิงมาจาก Sharp. 1992 : 3843 – A) ได้ศึกษาพฤติกรรมในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมและประสบการณ์ชีวิตของวัยรุ่นตอนต้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นวัยรุ่นชาย 49 คน วัยรุ่นหญิง 40 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบทดสอบ ดีไฟนิง อิซซูแบบสำรวจประสบการณ์ชีวิตในระยะหัวเลี้ยวหัวต่อของวัยรุ่นและแบบทดสอบความสามารถทางพุทธิปัญญาของ ไอโอวา (Iowa) ผลการวิจัยพบว่า วินัยทางบ้านและวุฒิภาวะทางจริยธรรมในเพศชายและเพศหญิง มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และพบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระหว่างการเข้ากลุ่มทำกิจกรรมกับวุฒิภาวะทางจริยธรรม

โยลสไตน์ (จารุวรรณ พานทอง. 2526 :31-32; อ้างอิงมาจาก Holstein. 1976) ได้ทำการวิจัยเรื่องการเปลี่ยนแปลงการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมของเด็กวัยรุ่นและบิดามารดาของเด็ก โดยทำการศึกษาแบบระยะยาวช่วงสามปี กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กวัยรุ่นชายหญิงอายุ 13 ปี จำนวน 53 คน ที่มีสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมระดับเดียวกันพบว่า เด็กวัยรุ่นหญิงมีพัฒนาการทางจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 3 และเด็กวัยรุ่นชายอยู่ในขั้นที่ 2 ต่อมามีการวัดซ้ำอีกขณะที่เด็กมีอายุ 16 ปี พบว่า วัยรุ่นชายมีพัฒนาการทางจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 4 ขณะที่วัยรุ่นหญิงมีพัฒนาการทางจริยธรรมอยู่ในขั้นที่ 3 และ 5 ปีต่อมา มีการวัดซ้ำอีก ปรากฏว่า เด็กวัยรุ่นชายและหญิงมีพัฒนาการทางจริยธรรมก้าวหน้าเร็วมาก

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การวิจัยเรื่อง ศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี วิทยาลัยราชพฤกษ์ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมใน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ และความอดทน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามในการวิจัยเป็นหลัก ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
- 3.2 ตัวแปรการวิจัย
- 3.3 เครื่องมือในการวิจัย
- 3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย
- 3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ เป็นนักศึกษาของวิทยาลัยราชพฤกษ์ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2552 ชั้นปีที่ 1 ถึงชั้นปีที่ 4 ครอบคลุม ประกอบด้วย

คณะบริหารธุรกิจ	จำนวน	823	คน
คณะบัญชี	จำนวน	162	คน
คณะนิเทศศาสตร์	จำนวน	136	คน
คณะนิติศาสตร์	จำนวน	64	คน
คณะวิทยาศาสตร์	จำนวน	35	คน
รวม	จำนวน	1,220	คน

(ที่มา : งานทะเบียนและวัดผล 26 มกราคม 2553)

2. กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างจำนวน 302 คน โดยใช้วิธีการแบบสุ่มของทาโร ยามาเน่ (Taro Yamane) จากสูตร คือ

$$n = \frac{N}{1+Nc^2}$$

เมื่อ n คือ จำนวนตัวอย่าง หรือขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N	คือ	จำนวนหน่วยทั้งหมด หรือ ขนาดของประชากรทั้งหมด (1,220 คน)
e	คือ	ความคลาดเคลื่อนในการสุ่มตัวอย่าง (sampling error) ในที่นี้จะกำหนดเท่ากับ ± 0.05 ภายใต้ความเชื่อมั่น 95% จึงแทนค่าสูตรได้ดังนี้
		$= \frac{1,220}{1 + 1,220 (0.05)^2}$
		$= 302$

3.2 ตัวแปรการวิจัย

3.2.1 ตัวแปรอิสระ (Independent Variable)

ปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษา ประกอบด้วย เพศ ระดับชั้นปี อาชีพของผู้ปกครอง

3.2.2 ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา

ในระดับปริญญาตรี วิทยาลัยราชพฤกษ์

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถามซึ่งมี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล เป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check list)

ประกอบด้วย เพศ ระดับชั้นปี อาชีพของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมเป็นแบบสอบถาม ประเมินค่า (Rating Scale) โดยใช้มาตรวัดแบบ Likert Scale ที่มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด เพื่อให้เห็นความคิดเห็นเพิ่มเติมนอกเหนือจากที่ระบุไว้ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตนด้านคุณธรรม จริยธรรม

3.3 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้สร้างขึ้นจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา แล้วพิจารณาสร้างเป็นแบบสอบถาม ภายใต้องค์ประกอบ 5 ด้านคือ ด้านความมีระเบียบวินัย ความรับผิดชอบ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ และความอดทน

2. จัดทำโครงสร้างแบบสอบถาม ให้สอดคล้องกับหัวข้อวิจัย ประกอบด้วยพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา 5 ด้าน ได้แก่

ด้านความมีระเบียบวินัย	จำนวน 6 ข้อ
ด้านความรับผิดชอบ	จำนวน 5 ข้อ
ด้านความซื่อสัตย์	จำนวน 7 ข้อ
ด้านความเสียสละ	จำนวน 6 ข้อ
ด้านความอดทน	จำนวน 6 ข้อ

3. การหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability)

3.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามแก่นักศึกษากลุ่มตัวอย่าง
2. สถานที่ในการแจกแบบสอบถาม คือ วิทยาลัยราชพฤกษ์ จังหวัดนนทบุรี

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับทั้งหมดมาวิเคราะห์ โดยใช้วิธีการทางสถิติ ดังนี้
ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ ระดับชั้น อาชีพผู้ปกครอง มาวิเคราะห์ด้วยค่าความถี่และค่าร้อยละ

1. ใช้มาตรวัดแบบ Likert Scale ที่มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

คำตอบระดับความเห็น	คะแนน
บ่อยครั้งมาก/มากที่สุด	5 คะแนน
บ่อยครั้ง/มาก	4 คะแนน
บางครั้ง/ปานกลาง	3 คะแนน
นาน ๆ ครั้ง/น้อย	2 คะแนน
ไม่เคย/น้อยที่สุด	1 คะแนน

และมีเกณฑ์การแปลความหมายของระดับคะแนนเฉลี่ย ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.50 - 5.00	หมายถึง มากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.50 - 4.49	หมายถึง มาก
คะแนนเฉลี่ย	2.50 - 3.49	หมายถึง ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.50 - 2.49	หมายถึง น้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00 - 1.49	หมายถึง น้อยที่สุด

หาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) แบบสอบถามเป็นรายชื่อและรายด้าน ตามตัวแปรพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยราชพฤกษ์ แล้วเทียบค่าเฉลี่ยกับเกณฑ์ประเมินและแปลผล

2. คำนวณหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เพื่อดูความเบี่ยงเบนเป็นรายชื่อ และรายด้าน ของ การศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยราชพฤกษ์

3. ค่าที (t-test) ในการทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติของนักศึกษาที่มีต่อ พฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยราชพฤกษ์

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป เพื่อหาค่าสถิติดังต่อไปนี้

1. ค่าร้อยละ (Percentage)
2. ค่าเฉลี่ย (Mean)
3. ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
4. ค่าที (t-test)
5. วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way Analysis of Variance)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลความหมายที่ได้จากการศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษา ในระดับปริญญาตรี วิทยาลัยราชพฤกษ์ ปีการศึกษา 2552 จากการรวบรวมแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 302 ชุด ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ออกเป็นขั้นตอน เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกัน ในการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้กำหนดสัญลักษณ์และอักษรย่อในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	ขนาดกลุ่มตัวอย่าง
\bar{x}	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) ของกลุ่มตัวอย่าง
S.D	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน (t- distribution)
df	แทน	ขั้นของความเป็นอิสระ (Degree of freedom)
SS	แทน	ผลรวมกำลังสองของคะแนน (Sum of square)
MS	แทน	ค่าประมาณความแปรปรวนของคะแนน (Mean of square)
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้พิจารณา F-distribution
P	แทน	ความน่าจะเป็น (probability)
*	แทน	ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ได้นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบาย โดยแบ่งการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ ชั้นปี อาชีพของผู้ปกครอง โดยวิเคราะห์จากค่าความถี่และค่าร้อยละ เสนอผลในตาราง 1-3

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ภาพรวมระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม เสนอผลในตาราง 4

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ภาพรวมระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม จำแนกตามรายด้าน และรายชื่อ เสนอผลในตาราง 5 – 9

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม เสนอผลในตาราง 10-11

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ตามตาราง 1-3

ตาราง 1 จำนวนและร้อยละ ของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	106	35.1
หญิง	196	64.9
รวม	302	100

จากตาราง 1 พบว่านักศึกษากลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง จำนวน 196 คน (คิดเป็นร้อยละ 64.9) เพศชายจำนวน 106 คน (คิดเป็นร้อยละ 35.1)

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละ ของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามชั้นปี

ชั้นปีที่เรียน	จำนวน	ร้อยละ
ปีที่ 1	75	24.8
ปีที่ 2	75	24.8
ปีที่ 3	76	25.2
ปีที่ 4	76	25.2
รวม	302	100

จากตาราง 2 พบว่านักศึกษากลุ่มตัวอย่างกำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 4 จำนวน 76 คน (คิดเป็นร้อยละ 25.2) ปีที่ 3 จำนวน 76 คน (คิดเป็นร้อยละ 25.2) ปีที่ 2 จำนวน 75 คน (คิดเป็นร้อยละ 24.8) ปีที่ 1 จำนวน 75 คน (คิดเป็นร้อยละ 24.8)

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละ ของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง

อาชีพของผู้ปกครอง	จำนวน	ร้อยละ
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	39	12.9
รับจ้าง	132	43.7
ค้าขาย	41	13.6
ธุรกิจส่วนตัว	47	15.6
อื่น ๆ	43	14.2
รวม	302	100

จากตาราง 3 พบว่าผู้ปกครองของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างมีอาชีพรับจ้าง จำนวน 132 คน (คิดเป็นร้อยละ 43.7) ทำธุรกิจส่วนตัว จำนวน 47 คน (คิดเป็นร้อยละ 15.6) ทำอาชีพอื่น ๆ จำนวน 43 คน (คิดเป็นร้อยละ 14.2) อาชีพค้าขาย จำนวน 41 คน (คิดเป็นร้อยละ 13.6) และรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 39 คน (คิดเป็นร้อยละ 12.9)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ภาพรวมระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม

ตาราง 4 พฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่างในภาพรวม

พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม			ระดับ
	\bar{x}	SD	พฤติกรรม
1. ความมีระเบียบวินัย	3.35	.423	ปานกลาง
2. ความรับผิดชอบ	3.00	.589	ปานกลาง
3. ความซื่อสัตย์	2.59	.447	ปานกลาง
4. ความเสียสละ	3.97	.567	มาก
5. ความอดทน	2.88	.433	ปานกลาง
เฉลี่ย	3.12	.304	ปานกลาง

จากตาราง 4 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.12$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า โดยส่วนใหญ่การมีพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นความเสียสละอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.97$)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ภาพรวมระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม จำแนกตามรายด้าน และรายข้อ

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความมีระเบียบวินัย จำแนก เป็นรายข้อ

พฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ					\bar{x}	S.D	เกณฑ์การประเมิน
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
1.เข้าเรียนตรงต่อเวลา	91 (30.1)	136 (45.0)	65 (21.5)	10 (3.3)	0 (0.0)	4.02	.807	มาก
2.ส่งงานตรงตามกำหนดที่ได้รับมอบหมาย	95 (31.5)	140 (46.4)	61 (20.2)	6 (2.0)	0 (0.0)	4.07	.770	มาก
3.นำขนมอาหาร/เครื่องดื่มมารับประทานในห้องเรียน	3 (1.0)	21 (7.0)	112 (37.1)	85 (28.1)	81 (26.8)	2.27	.967	น้อย
4.ทิ้งเศษกระดาษหรือขยะไว้บนเก้าอี้หรือบนพื้นห้อง	2 (0.7)	4 (1.3)	59 (19.5)	120 (39.7)	117 (38.7)	1.85	.822	น้อย

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความมีระเบียบวินัย จำแนก เป็นรายชื่อ (ต่อ)

พฤติกรรม	ระดับการปฏิบัติ					\bar{x}	S.D	เกณฑ์การประเมิน
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
5. แต่งกายตามระเบียบของวิทยาลัยราชพฤกษ์	106 (35.1)	105 (34.8)	75 (24.8)	15 (5.0)	1 (0.3)	3.91	.943	มาก
6. เมื่อเดินผ่านอาจารย์จะแสดงความเคารพ แม้ว่าไม่เคยเรียนกับอาจารย์ท่านนั้นมาก่อน	89 (29.5)	120 (39.7)	77 (25.5)	8 (2.6)	8 (2.6)	3.91	.943	มาก

จากตาราง 5 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ในด้านความมีระเบียบวินัย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.35$) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก สำหรับข้อที่พิเศษกระดาศหรือขะไว้บนเก้าอี้หรือบนพื้นห้อง ($\bar{x} = 1.85$) และข้อนำขนม/อาหาร/เครื่องดื่ม มารับประทานในห้องเรียน ($\bar{x} = 2.27$) อยู่ในระดับน้อย

ตาราง 6 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ จำแนกเป็นรายชื่อ

รายการ	ระดับการปฏิบัติ					\bar{x}	S.D	เกณฑ์การประเมิน
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
7. แจ้งให้อาจารย์ทราบเมื่อเห็นทรัพย์สินบัติของทางวิทยาลัยเสียหาย	47 (15.6)	87 (28.8)	111 (36.8)	28 (9.3)	29 (9.6)	3.31	1.137	ปานกลาง
8. เข้าเรียนทุกครั้งไม่เคยขาด	77 (25.5)	115 (38.1)	81 (26.8)	23 (7.6)	6 (2.0)	3.77	.979	มาก

ตาราง 6 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ จำแนกเป็นรายข้อ
(ต่อ)

รายการ	ระดับการปฏิบัติ					\bar{x}	S.D	เกณฑ์การประเมิน
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
9. ตักเตือนเพื่อนมิให้ทำลาย สิ่งของที่เปื้อน สาธารณสุขประโยชน์	70 (23.2)	101 (33.4)	86 (28.5)	27 (8.9)	18 (6.0)	3.59	1.116	มาก
10. เมื่อตื่นสายจึงตัดสินใจ ไม่มาเรียน	12 (4.0)	35 (11.6)	63 (20.9)	75 (24.8)	117 (38.7)	2.17	1.180	น้อย
11. เวลาค้นทำงานกลุ่มกับ เพื่อนมักมาสาย และเป็นคนสุดท้าย	12 (4.0)	27 (8.9)	64 (21.2)	92 (30.5)	107 (35.4)	2.16	1.123	น้อย

จากตาราง 6 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่าง โดยรวม ด้านความรับผิดชอบอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.00$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก คือข้อเข้าเรียนทุกครั้งไม่เคยขาด ($\bar{x} = 3.77$) ข้อตักเตือนเพื่อนมิให้ทำลายสิ่งของที่เปื้อนสาธารณสุขประโยชน์ ($\bar{x} = 3.59$) ข้อแจ้งให้อาจารย์ทราบเมื่อเห็นทรัพย์สินสมบัติของทางวิทยาลัยเสียหาย ($\bar{x} = 3.59$) อยู่ในระดับปานกลาง ข้อเวลาค้นทำงานกลุ่มกับเพื่อนมักมาสายและเป็นคนสุดท้าย ($\bar{x} = 2.16$) และเมื่อตื่นสายจึงตัดสินใจไม่มาเรียน ($\bar{x} = 2.17$) อยู่ในระดับน้อย

ตารางที่ 7 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์ จำแนกเป็นรายข้อ

รายการ	ระดับการปฏิบัติ					\bar{x}	S.D	เกณฑ์การประเมิน
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
12.เมื่อเก็บของได้พยายามคืนเจ้าของ	133 (44.0)	101 (33.4)	62 (20.5)	2 (0.7)	4 (1.3)	4.18	.872	มาก
13.ไม่เข้าร่วมทำกิจกรรมแต่ให้เพื่อนเช็กชื่อให้	7 (2.3)	10 (3.3)	53 (17.5)	56 (18.5)	176 (58.3)	1.73	1.014	น้อย
14.ลอกการบ้านเพื่อนส่งอาจารย์	0 (0.0)	0 (0.0)	1 (0.3)	37 (12.3)	264 (87.4)	1.13	.346	น้อยที่สุด
15.มักปลื้มตัวเมื่อเพื่อนชวนดื่มสุรา/เล่นการพนัน	45 (14.9)	46 (15.2)	59 (19.5)	54 (17.9)	98 (32.5)	2.62	1.446	ปานกลาง
16.แอบจดคำตอบเข้าไปดูในห้องสอบ	1 (0.3)	3 (1.0)	66 (21.9)	84 (27.8)	148 (49.0)	1.76	.850	น้อย
17.ส่งหนังสือคืนห้องสมุดตรงเวลา	120 (39.7)	77 (25.5)	38 (12.6)	18 (6.0)	49 (16.2)	3.67	1.455	มาก
18.โกหกผู้ปกครองเพื่อขอเงินซื้อของฟุ่มเฟือย	0 (0.0)	1 (0.3)	48 (15.9)	109 (36.1)	144 (47.7)	1.69	.744	น้อย

จากตาราง 7 พบว่า พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างโดยรวม ด้านความซื่อสัตย์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ที่อยู่ในระดับมาก คือข้อเมื่อเก็บของได้พยายามคืนเจ้าของ ($\bar{x} = 4.18$) ข้อส่งหนังสือคืนห้องสมุดตรงเวลา ($\bar{x} = 3.67$) ข้อมักปลื้มตัวเมื่อเพื่อนชวนดื่มสุรา/เล่นการพนัน ($\bar{x} = 2.62$) อยู่ในระดับปานกลาง ข้อแอบจดคำตอบเข้าไปดูในห้องสอบ ($\bar{x} = 1.76$) ข้อโกหกผู้ปกครองเพื่อขอเงินซื้อของฟุ่มเฟือย ($\bar{x} = 1.69$) ข้อไม่เข้าร่วมทำกิจกรรมแต่ให้เพื่อนเช็กชื่อให้ ($\bar{x} = 1.73$) อยู่ในระดับน้อย และข้อลอกการบ้านเพื่อนส่งอาจารย์ ($\bar{x} = 1.13$) อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความเสียสละจำแนกเป็นรายข้อ

รายการ	ระดับการปฏิบัติ					\bar{x}	S.D	เกณฑ์การประเมิน
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
19.บริจาคสิ่งของให้ผู้ประสบทุกข์ภัย	61 (20.2)	112 (37.1)	86 (28.5)	29 (9.6)	14 (4.6)	3.59	1.059	มาก
20.มาช่วยเหลืองานของทางวิทยาลัยเมื่อได้รับการขอความร่วมมือ ถึงแม้จะเป็นวันหยุด	81 (26.8)	108 (35.8)	90 (29.8)	16 (5.3)	7 (2.3)	3.79	.974	มาก
21.แบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนยืมด้วยความเต็มใจ	151 (50.0)	120 (39.7)	26 (8.6)	3 (1.0)	2 (0.7)	4.37	.740	มาก
22.ยินดีสละสิทธิ์บางอย่างของตนเองเพื่อประโยชน์ส่วนรวม	88 (29.1)	140 (46.4)	65 (21.5)	6 (2.0)	3 (1.0)	4.01	.823	มาก
23.อธิบายและถ่ายทอดความรู้หากเพื่อนไม่เข้าใจในเรื่องนั้น ๆ	103 (34.1)	117 (38.7)	75 (24.8)	7 (2.3)	-	4.05	.826	มาก
24.ช่วยเหลืองานบ้านโดยไม่เกี่ยงงอน	107 (35.4)	122 (40.4)	60 (19.9)	8 (2.6)	5 (1.7)	4.05	.899	มาก

จากตาราง 8 พบว่า พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่าง โดยรวม ด้านความเสียสละ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อคือ ข้อแบ่งปันสิ่งของให้ผู้ประสบทุกข์ภัย ($\bar{x} = 3.59$) ข้ออธิบายและถ่ายทอดความรู้หากเพื่อนไม่เข้าใจในเรื่องนั้น ๆ ($\bar{x} = 4.05$) ข้อช่วยเหลืองานบ้านโดยไม่เกี่ยงงอน ($\bar{x} = 4.05$) ข้อยินดีสละสิทธิ์บางอย่างของตนเองเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ($\bar{x} = 4.01$) ข้อมาช่วยเหลืองานของทางวิทยาลัยเมื่อได้รับการขอความร่วมมือ ถึงแม้จะเป็นวันหยุด ($\bar{x} = 3.79$) ข้อบริจาคสิ่งของให้ผู้ประสบทุกข์ภัย ($\bar{x} = 3.59$)

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมทางคุณธรรม จริยธรรมด้านความอดทน จำแนกเป็นรายข้อ

รายการ	ระดับการปฏิบัติ					\bar{x}	S.D	เกณฑ์การประเมิน
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด			
25. ปฏิเสธคำชักชวนให้หนีเรียนเพื่อไปเที่ยวกับเพื่อน	61 (20.2)	96 (31.8)	69 (22.8)	45 (14.9)	31 (10.3)	3.37	1.247	ปานกลาง
26. ใช้กำลังตัดสินปัญหา	1 (0.3)	1 (0.3)	63 (20.9)	114 (37.7)	123 (40.7)	1.82	.792	น้อย
27. ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จลุล่วง	98 (32.5)	143 (47.4)	55 (18.2)	5 (1.7)	1 (0.3)	4.10	.771	มาก
28. เชื่อสิ่งของฟุ่มเฟือยตามกระแสนิยม	10 (3.3)	30 (9.9)	107 (35.4)	105 (34.8)	50 (16.6)	2.49	.991	น้อย
29. ทนฟังเพื่อนปรึกษาปัญหาทางโทรศัพท์เป็นชั่วโมง	76 (25.2)	88 (29.1)	78 (25.8)	42 (13.9)	18 (6.0)	3.54	1.180	มาก
30. หัวเราะเสียงดังในที่ชุมชน	0 (0.0)	5 (1.7)	91 (30.1)	109 (36.1)	97 (32.1)	2.01	.831	น้อย

จากตาราง 9 พบว่าพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่าง ด้านความอดทน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.88$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมที่อยู่ในระดับมาก คือข้อทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จลุล่วง ($\bar{x} = 4.10$) ข้อทนฟังเพื่อนปรึกษาปัญหาทางโทรศัพท์เป็นชั่วโมง ($\bar{x} = 3.54$) ข้อปฏิเสธคำชักชวนให้หนีเรียนเพื่อไปเที่ยวกับเพื่อน ($\bar{x} = 3.37$) อยู่ในระดับปานกลาง และข้อใช้กำลังตัดสินปัญหา ($\bar{x} = 1.82$) อยู่ในระดับน้อย

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม เสนอผลดังตาราง 10-11

สมมติฐาน นักศึกษาที่มีปัจจัยส่วนบุคคลต่างกัน มีพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม แตกต่างกัน

ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ทดสอบสมมติฐานระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม จำแนกตามเพศ

พฤติกรรมเชิงจริยธรรม					
	จำนวน	\bar{x}	S.D	t	P
1. ด้านความมีระเบียบวินัย					
ชาย	105	3.26	.419	-2.668	.877
หญิง	197	3.40	.419		
2. ด้านความรับผิดชอบ					
ชาย	105	3.01	.603	.299	.654
หญิง	197	2.99	.583		
3. ด้านความซื่อสัตย์					
ชาย	105	2.37	.461	-.514	.252
หญิง	197	2.40	.441		
4. ด้านความเสียสละ					
ชาย	105	3.95	.581	-.404	.629
หญิง	197	3.98	.560		
5. ด้านความอดทน					
ชาย	105	2.85	.387	-.823	.108
หญิง	197	2.90	.456		
รวม					
ชาย	105	3.09	.301	-1.157	.645
หญิง	197	3.13	.305		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 10 ผลการทดสอบระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ พบว่า มีระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ทดสอบสมมติฐานพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม จำแนกตามชั้นปี

พฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	P
1. ด้านความมีระเบียบวินัย	ระหว่างกลุ่ม	3	2.243	.748	2.404	.068
	ภายในกลุ่ม	298	92.710	.331		
	รวม	301	94.953			
2. ด้านความรับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	3	.058	.019	.059	.981
	ภายในกลุ่ม	298	98.215	.330		
	รวม	301	98.274			
3. ด้านความซื่อสัตย์	ระหว่างกลุ่ม	3	1.284	.428	1.094	.352
	ภายในกลุ่ม	298	116.556	.391		
	รวม	301	117.841			
4. ด้านความเสียสละ	ระหว่างกลุ่ม	3	.391	.130	.410	.746
	ภายในกลุ่ม	298	94.591	.317		
	รวม	301	94.982			
5. ด้านความอดทน	ระหว่างกลุ่ม	3	.599	.200	.411	.745
	ภายในกลุ่ม	298	114.731	.486		
	รวม	301	145.330			

จากตาราง 11 ผลการทดสอบระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามชั้นปี พบว่า มีระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์ทดสอบสมมติฐานระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง

พฤติกรรมเชิงจริยธรรม	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	P
1. ด้านความมีระเบียบวินัย	ระหว่างกลุ่ม	4	1.178	.294	1.657	.160
	ภายในกลุ่ม	297	52.759	.178		
	รวม	301	53.93			
2. ด้านความรับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	4	1.544	.386	1.114	.350
	ภายในกลุ่ม	297	102.935	.347		
	รวม	301	104.479			
3. ด้านความซื่อสัตย์	ระหว่างกลุ่ม	4	1.493	.373	1.882	.114
	ภายในกลุ่ม	297	58.889	.198		
	รวม	301	60.381			
4. ด้านความเสียสละ	ระหว่างกลุ่ม	4	.259	.065	.199	.939
	ภายในกลุ่ม	297	96.523	.325		
	รวม	301	96.782			
5. ด้านความอดทน	ระหว่างกลุ่ม	4	.658	.164	.874	.480
	ภายในกลุ่ม	297	55.893	.188		
	รวม	301	56.551			

จากตาราง 12 ผลการทดสอบระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษากลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง พบว่า มีระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติม

ผลจากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติม โดยจำแนกเป็นรายข้อเรียงลำดับความสำคัญได้ดังนี้

1. ควรให้มีการทำบุญตักบาตรในตอนเช้าทุกวันพระ
2. สนับสนุนให้ทำงานร่วมกันเป็นทีมเพื่อเป็นการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
3. ควรประพฤติปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามกฎระเบียบของทางวิทยาลัย เพื่อจะได้เป็นคนดีของสังคมไม่ทำให้อื่นเดือดร้อน เสียสละ ช่วยเหลือผู้อื่น ทุกๆ ด้าน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา ในระดับปริญญาตรี วิทยาลัยราชพฤกษ์ จังหวัดนนทบุรี ประจำปีการศึกษา 2552 เพื่อศึกษาพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาระดับปีที่ 1-4 รอบปกติ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 302 คน จากจำนวนนักศึกษารอบปกติทั้งสิ้น 1,220 คน ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่าง โดยแยกตามตัวแปร ประกอบด้วย เพศ ชั้นปี อาชีพของผู้ปกครอง สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับดังนี้

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ตาราง 1 แสดงจำนวนและร้อยละ จำแนกตามเพศ พบว่ากลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง จำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 64.9 เพศชายจำนวน 106 คน (คิดเป็นร้อยละ 35.1)

ตาราง 2 แสดงจำนวนและร้อยละ แยกตามชั้นปี พบว่ากลุ่มตัวอย่างกำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 4 จำนวน 76 คน (คิดเป็นร้อยละ 25.2) ปีที่ 3 จำนวน 76 คน (คิดเป็นร้อยละ 25.2) ปีที่ 2 จำนวน 75 คน (คิดเป็นร้อยละ 24.8) ปีที่ 1 จำนวน 75 คน (คิดเป็นร้อยละ 24.8)

ตาราง 3 แสดงจำนวนและร้อยละ แยกตามอาชีพผู้ปกครอง จากตาราง 3 พบว่าอาชีพอาชีพรับจ้าง 132 คน (คิดเป็นร้อยละ 43.7) ทำธุรกิจส่วนตัว จำนวน 47 คน (คิดเป็นร้อยละ 15.6) ทำอาชีพอื่น ๆ จำนวน 43 คน (คิดเป็นร้อยละ 14.2) อาชีพค้าขาย จำนวน 41 คน (คิดเป็นร้อยละ 13.6) และรับราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 39 คน (คิดเป็นร้อยละ 12.9)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ภาพรวมพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวม พบว่า พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.12$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านแล้ว พบว่า โดยส่วนใหญ่การมีพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับ ปานกลาง ยกเว้นด้าน ความเสียสละอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.97$)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ภาพรวมเกี่ยวกับระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม จำแนกตามรายด้าน

ตาราง 5 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่าง ด้านความมีระเบียบวินัย จำแนกเป็นรายข้อผลการวิเคราะห์พบว่า พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างโดยรวม ด้านความ

มีระเบียบวินัย อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.35$) เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ส่วนใหญ่มีพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก สำหรับข้อเท็จจริงกระดาศหรือขะไว้บนเก้าอี้หรือบนพื้นห้อง ($\bar{x} = 1.85$) และขอนำขนม/อาหาร/เครื่องดื่ม มารับประทานในห้องเรียน ($\bar{x} = 2.27$) อยู่ในระดับน้อย

ตาราง 6 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง ด้านความรับผิดชอบ จำแนกเป็นรายชื่อ ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรับผิดชอบ จำแนกเป็นรายชื่อ พบว่า พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างโดยรวม ด้านความรับผิดชอบอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.00$) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมอยู่ในระดับมาก คือข้อเข้าเรียนทุกครั้งไม่เคยขาด ($\bar{x} = 3.77$) ข้อคัดเตือนเพื่อนมิให้ทำลายสิ่งของที่เป็นสาธารณประโยชน์ ($\bar{x} = 3.59$) ข้อแจ้งให้อาจารย์ทราบเมื่อเห็นทรัพย์สินของทางวิทยาลัยเสียหาย ($\bar{x} = 3.59$) อยู่ในระดับปานกลาง ข้อเวลานัดทำงานกลุ่มกับเพื่อนมักมาสายและเป็นคนสุดท้าย ($\bar{x} = 2.16$) และเมื่อตื่นสายจึงตัดสินใจไม่มาเรียน ($\bar{x} = 2.17$) อยู่ในระดับน้อย

จากตาราง 7 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความซื่อสัตย์ จำแนกเป็นรายชื่อ พบว่า พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา โดยรวม ด้านความซื่อสัตย์อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.59$) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่าพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ที่อยู่ในระดับมาก คือข้อเมื่อเก็บของได้พยายามคืนเจ้าของ ($\bar{x} = 4.18$) ข้อส่งหนังสือคืนห้องสมุดตรงเวลา ($\bar{x} = 3.67$) ข้อมักปลีกตัวเมื่อเพื่อนชวนดื่มสุรา/เล่นการพนัน ($\bar{x} = 2.62$) อยู่ในระดับปานกลาง ข้อแอบจดคำตอบเข้าไปดูในห้องสอบ ($\bar{x} = 1.76$) ข้อโกหกผู้ปกครองเพื่อขอเงินซื้อของฟุ่มเฟือย ($\bar{x} = 1.69$) ข้อไม่เข้าร่วมทำกิจกรรมแต่ให้เพื่อนเช็กชื่อให้ ($\bar{x} = 1.73$) อยู่ในระดับน้อย และข้อลอกการบ้านเพื่อนส่งอาจารย์ ($\bar{x} = 1.13$) อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตารางที่ 8 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความเสียสละจำแนกเป็นรายชื่อ พบว่า พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาโดยรวมด้านความเสียสละอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อคือ ข้อแบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนยิ้มด้วยความเต็มใจ ($\bar{x} = 4.37$) ข้ออธิบายและถ่ายทอดความรู้หากเพื่อนไม่เข้าใจในเรื่องนั้น ๆ ($\bar{x} = 4.05$) ข้อช่วยเหลืองานบ้านโดยไม่เกี่ยงงอน ($\bar{x} = 4.05$) ข้อยินดีสละสิทธิ์บางอย่างของตนเองเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ($\bar{x} = 4.01$)

ขอมาช่วยเหลืองานของทางวิทยาลัยเมื่อได้รับการขอความร่วมมือ ถึงแม้จะเป็นวันหยุด ($\bar{x} = 3.79$) ข้อบริจาค
สิ่งของให้ผู้ประสบทุกข์ภัย ($\bar{x} = 3.59$)

ตารางที่ 9 ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความอดทน จำแนกเป็นรายข้อ พบว่า
พฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านความอดทน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 2.88$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ
พบว่าพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมที่อยู่ในระดับมาก คือข้อทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จลุล่วง ($\bar{x} =$
4.10) ข้อทนฟังเพื่อนปรึกษาปัญหาทางโทรศัพท์เป็นชั่วโมง ($\bar{x} = 3.54$) ข้อปฏิเสธคำชักชวนให้หนีเรียนเพื่อ
ไปเที่ยวกับเพื่อน ($\bar{x} = 3.37$) อยู่ในระดับปานกลาง และข้อใช้กำลังตัดสินปัญหา ($\bar{x} = 1.82$) อยู่ในระดับน้อย

ตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานพฤติกรรมด้านคุณธรรม

ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์ทดสอบสมมติฐานพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม จำแนกตามเพศ ผลการ
ทดสอบ พบว่า มีระดับพฤติกรรมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 11 ผลการวิเคราะห์ทดสอบสมมติฐานพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรม จำแนกตามชั้นปี ผล
การทดสอบ พบว่าพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์ทดสอบสมมติฐานพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรม จำแนกตามอาชีพของผู้ปกครอง ผลการทดสอบ พบว่า มีระดับพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา ในระดับปริญญาตรี
วิทยาลัยราชพฤกษ์ อภิปรายผลได้ดังนี้

1 ผลการวิจัยพบว่านักศึกษากลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ส่วนใหญ่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีที่ 3
และปีที่ 4 มากที่สุด และผู้ปกครองประกอบอาชีพรับจ้างมากที่สุด พบว่าไม่มีความแตกต่างในพฤติกรรมด้าน
คุณธรรมจริยธรรมซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วัชรภรณ์ มานิมนต์ ที่ศึกษาจริยธรรมสำหรับบุคลากรใน
องค์การ:กรณีศึกษาโรงเรียนสาธิตน้ำทิพย์ พบว่าเพศ ระดับการศึกษา ไม่มีความแตกต่างในระดับจริยธรรม

3. การสำรวจพฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมของกลุ่มตัวอย่างโดยส่วนใหญ่มีพฤติกรรมด้าน
คุณธรรม จริยธรรมในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับรายด้านจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ความมีระเบียบวินัย
ความรับผิดชอบ ความอดทน และความซื่อสัตย์ ทั้งนี้วิทยาลัยได้ส่งเสริมพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมครบ
ทุกด้าน โดยการเรียนการสอนทุกรายวิชามีการมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญด้านคุณธรรมจริยธรรมตาม

พันธกิจของสถาบัน แต่เนื่องจากนักศึกษาปัจจุบันยังไม่เห็นความสำคัญด้านคุณธรรมจริยธรรมเท่าที่ควร ซึ่งพฤติกรรมผู้เรียนโดยส่วนใหญ่ชอบกิจกรรมด้านนันทนาการมากกว่าด้านเชิงวิชาการ ดังนั้นทางวิทยาลัยควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมวิชาการโดยสอดแทรกด้านคุณธรรมคุณธรรมเพิ่มมากขึ้น สำหรับด้านความเสี่ยสละอยู่ในระดับมากทั้งนี้เนื่องจากวิทยาลัยมีการส่งเสริมให้จัดกิจกรรมทำงานร่วมกันและแบ่งงานกันทำ ทำให้นักศึกษาเกิดความรับผิดชอบต่อหน้าที่และความเสี่ยสละต่อส่วนรวม

3. การสำรวจพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันมีผลต่อพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของณรงค์ ศิลารัตน์ ที่ทำการวิจัยเรื่องพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสามัญศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่าองค์ประกอบต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่างที่ต่างกัน ไม่ทำให้นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. วิทยาลัยควรจัดกิจกรรมเพื่อปลูกฝังจริยธรรมให้นักศึกษาโดยจัดให้มีการทำบุญตักบาตรในตอนเช้าทุกวันพระ
2. สนับสนุนให้ทำงานร่วมกันเป็นทีมเพื่อเป็นการยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
3. นักศึกษาควรประพฤติปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามกฎระเบียบของทางวิทยาลัย เพื่อจะได้เป็นคนดีของสังคมไม่ทำให้อื่นเดือดร้อน เป็นผู้เสี่ยสละ ช่วยเหลือผู้อื่น ทุกๆ ด้าน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาในด้านอื่น ๆ
2. ควรมีการวิจัยพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาที่มีตัวแปรต้นแตกต่างจากการวิจัยนี้

บรรณานุกรม

- กัลยา ศรีปาน.ศึกษาคูณธรรมจริยธรรมของนักเรียนระดับประถมศึกษา โรงเรียนบุญเลิศอนุสรณ์
สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาเอกชน จังหวัดสงขลา.ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. สงขลา :
มหาวิทยาลัยทักษิณ,2542. ถ่ายเอกสาร.
- การศาสนา,กรม. ทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัย การฝึกฝน กาย วาจาใจ.
กรุงเทพมหานคร : กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, 2541.
- โกวิท ประวาลพุกษ์. เอกสารการสอนชุดวิชาจริยศึกษา หน่วยที่10 .กรุงเทพมหานคร :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช, 2527.
- โกวิท ประวาลพุกษ์ และ ภานิดา กุสกูล. เอกสารการสอนชุดวิชาจริยศึกษา หน่วยที่ 11.
กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช, 2527.
- จริยธรรมกับชีวิต (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: โอ. เอส , 2541.
- จันทน์ ทุมโฆสิต. การศึกษาความเข้าใจทางจริยธรรมของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2534.
- จารุวรรณ พานทอง. การเปรียบเทียบผลเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัด
กรมสามัญศึกษา จังหวัดนครสวรรค์.ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร,
2536. ถ่ายเอกสาร
- จิรวรรณ วิรัชกุล. การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในจังหวัด
ชลบุรี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,2524. อัดสำเนา.
- เจียมจิต บุญรักษ์. การศึกษาพฤติกรรมทางจริยธรรมของนักศึกษาวิทยาลัยศึกษาในภาคเหนือ.
วิทยานิพนธ์. กศ.ม. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร , 2534. ถ่ายเอกสาร
- จงเหรียญ หล้ามี. คุณธรรมจริยธรรมมีองค์แปดด้านศีลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัด
สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยนเรศวร, 2536.

ชำเลื่อง วุฒิจันทร์. หลักการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่นักเรียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา,
2524

ชูจิตร แซ่มลำเจียก. แนวทางการอบรมคุณธรรม จริยธรรม และพัฒนาจิตใจนักเรียนโรงเรียน

มัธยมศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณีโรงเรียนโลกสำโรงวิทยา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2537.

ณรงค์ ศิดารัตน์. ศึกษาพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญ

ศึกษา จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2542.

ดวงเดือน พันธุนาวิณ. จิตวิทยาจริยธรรม และจิตวิทยาภาษา. กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช,
2524.

ดวงเดือน พันธุนาวิณ. การพัฒนาจริยธรรม:ตำราจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2522.

ธารินี มลาราม. คุณลักษณะเชิงจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 และ

นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา
มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.

ธำรง ชูทัพ. เอกสารการสอนชุดวิชาจริยศึกษา หน่วยที่ 15. กรุงเทพมหานคร :

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2528.

เนาวนิตย์ मुखสมบัติ. ความเห็นเกี่ยวกับจริยธรรม และปัจจัยที่เกี่ยวข้องของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ตอนปลาย จังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2545.

บุญมี แทนแก้ว. จริยศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โอ. เอส , 2539.

พรเพ็ญ ภูจิณญาณ์. การศึกษาความก้าวหน้าทางจริยธรรมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

หลังการเรียนโดยใช้แบบฝึกการฟัง. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2535.

พุทธทาสภิกขุ. การสร้างเสริมจริยธรรมแก่วัยรุ่น. กรุงเทพมหานคร : สมชายการพิมพ์, 2521.

พุทธทาสภิกขุ. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนวิชาธรรมะในมหาวิทยาลัย. (ม.ป.ป.). (อัครสำเนา)

เยาวภา รักการงาน. การเปรียบเทียบการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนสาธิต สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย ในเขตภาคกลาง วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.

กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2535.

โรม สุรเสน. คู่มือการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมสำหรับผู้บริหาร. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ การศาสนา, 2534.

ดัดดาวรรณ์ มัชฌานนท์. แนวทางการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม. บทความวิชาการและประสบการณ์ การสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในการสอน. มหาวิทยาลัยรังสิต.

วิชาการ, กรม. คำบรรยายเกี่ยวกับแนวความคิดและทฤษฎีในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่เน้น ความมีวินัยและความเป็นประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ , 2541.

วิเชียร พงษ์ประเสริฐ. ความคิดรวบยอดเกี่ยวกับจริยธรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ใน เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526

วิระวรรณ อามระดิษ. ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ตอนปลาย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร์มหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522.

สมบัติ มหารศ และคณะ. ค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นตามทัศนะ ครูผู้สอนจริยธรรมในจังหวัดมหาสารคาม. ภาควิชาหลักสูตรและการสอนคณะ ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสารคาม, 2540.

สันติยา ไชยศรีชลธาร. การศึกษาจริยธรรมของนักเรียนชั้น ปวช.1 วิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรี ปีการศึกษา 2538. งานวิจัยเสนอวิทยาลัยเทคนิคสุพรรณบุรี, 2538. (อัดสำเนา)

อำไพ สุจริตกุล. การสอนจริยศึกษาในหลักสูตรใหม่ให้ได้ผล. เอกสารประกอบการสัมมนาเชิง ปฏิบัติการ อาจารย์ผู้สอนวิชาพระพุทธศาสนา. กรมอาชีวศึกษา. (อัดสำเนา)

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง พฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี วิทยาลัยราชพฤกษ์

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามมี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา โดยประเด็นคำถามให้อ่านเพื่อพิจารณาว่านักศึกษาประพฤติปฏิบัติตามลักษณะในประเด็นคำถามมาก น้อยเพียงใด หรือหากนักศึกษาประสบกับสถานการณ์ดังประเด็นคำถาม นักศึกษาจะประพฤติปฏิบัติตามลักษณะนั้น ๆ มากน้อยเพียงใด แต่ละประเด็นมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ คือ

5 หมายถึง	ประพฤติปฏิบัติในระดับ	ประจำ (สม่ำเสมอ)
4 หมายถึง	ประพฤติปฏิบัติในระดับ	บ่อยครั้ง
3 หมายถึง	ประพฤติปฏิบัติในระดับ	บางครั้ง
2 หมายถึง	ประพฤติปฏิบัติในระดับ	นานๆครั้ง
1 หมายถึง	ประพฤติปฏิบัติในระดับ	ไม่เคยปฏิบัติ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ วิธีการปลูกฝังพฤติกรรมด้านคุณธรรมจริยธรรมของนักศึกษา วิทยาลัยราชพฤกษ์

2. ในการตอบแบบสอบถาม ไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด เพราะแต่ละคนย่อมมีแนวทางปฏิบัติไม่เหมือนกัน โปรดตอบให้ตรงกับความจริงมากที่สุด และตอบให้ครบทุกตอนทุกข้อ คำตอบของนักศึกษาจะไม่มีผลกระทบต่อการเรียน และผู้วิจัยจะเก็บไว้เป็นความลับ

ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

ศิมาภรณ์ หู่เต็ม

วิทยาลัยราชพฤกษ์

ตอนที่ 1

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับสถานภาพที่เป็นจริงของท่าน

1. เพศ

ชาย หญิง

2. ระดับชั้นปี

ปี 1 ปี 2 ปี 3 ปี 4

2. อาชีพบิดามารดา

รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ รับจ้าง ค้าขาย

ธุรกิจส่วนตัว อื่น ๆ

ตอนที่ 2

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง พฤติกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมของนักศึกษาในระดับปริญญาตรี วิทยาลัยราชพฤกษ์

คำชี้แจง

โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างเพียงช่องเดียว โดยพิจารณาแต่ละข้อ

ลำดับ ที่	ประเด็นคำถาม	ระดับประพฤติกปฏิบัติ				
		ประจำ (สม่ำเสมอ)	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย ปฏิบัติ
		5	4	3	2	1
1	<u>ความมีระเบียบวินัย</u> เข้าเรียนตรงต่อเวลา					
2	ส่งงานตรงตามกำหนดที่ได้รับมอบหมาย					
3	นำขนม/อาหาร/เครื่องดื่ม มารับประทาน ในห้องเรียน					
4	ทิ้งเศษกระดาษหรือขยะ ไว้บนเก้าอี้หรือบนพื้นห้อง					
5	แต่งกายตามระเบียบของวิทยาลัยราชพฤกษ์					
6	เมื่อเดินผ่านอาจารย์จะแสดงความเคารพ แม้ว่า ไม่เคยเรียนกับอาจารย์ท่านนั้นมาก่อน					

ลำดับ ที่	ประเด็นคำถาม	ระดับประพฤติปฏิบัติ				
		ประจำ (สม่ำเสมอ)	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย ปฏิบัติ
		5	4	3	2	1
7	ความรับผิดชอบ แจ้งให้อาจารย์ทราบเมื่อเห็นทรัพย์สินของทาง วิทยาลัยเสียหาย					
8	เข้าเรียนทุกครั้งไม่เคยขาด					
9	ดักเตือนเพื่อนมิให้ทำลายสิ่งของที่เป็น สาธารณประโยชน์					
10	เมื่อตื่นสายจึงตัดสินใจไม่มาเรียน					
11	เวลานัดทำงานกลุ่มกับเพื่อนมักมาสาย และเป็นคนสุดท้าย					
12	ความซื่อสัตย์ เมื่อเก็บของได้พยายามคืนเจ้าของ					
13	ไม่เข้าร่วมทำกิจกรรมแต่ให้เพื่อนเช็กชื่อให้					
14	ลอกการบ้านเพื่อนส่งอาจารย์					
15	มักปลืกตัวเมื่อเพื่อนชวนดื่มสุรา/เล่นการพนัน					
16	แอบจดคำตอบเข้าไปดูในห้องสอบ					
17	ส่งหนังสือคืนห้องสมุดตรงเวลา					
18	โกหกผู้ปกครองเพื่อขอเงินซื้อของฟุ่มเฟือย					
19	ความเสียสละ บริจาคสิ่งของให้ผู้ประสบทุกข์ภัย					
20	มาช่วยเหลืองานของทางวิทยาลัยเมื่อได้รับการขอ ความร่วมมือ ถึงแม้จะเป็นวันหยุด					
21	แบ่งปันสิ่งของให้เพื่อนยืมด้วยความเต็มใจ					
22	ยินดีสละสิทธิ์บางอย่างของตนเองเพื่อประโยชน์ ส่วนรวม					
23	อธิบายและถ่ายทอดความรู้หากเพื่อนไม่เข้าใจในเรื่อง นั้น ๆ					
24	ช่วยเหลืองานบ้านโดยไม่เกี่ยงงอน					
25	ความอดทน ปฏิเสธคำชักชวนให้โดดเรียนเพื่อไปเที่ยวกับเพื่อน					

ลำดับ ที่	ประเด็นคำถาม	ระดับประพฤติปฏิบัติ				
		ประจำ (สม่ำเสมอ)	บ่อยครั้ง	บางครั้ง	นานๆ ครั้ง	ไม่เคย ปฏิบัติ
		5	4	3	2	1
26	ใช้กำลังตัดสินปัญหา					
27	ทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จลุล่วง					
28	ซื้อสิ่งของฟุ่มเฟือยตามกระแสนิยม					
29	ทนฟังเพื่อนปรึกษาปัญหาทางโทรศัพท์เป็นชั่วโมง					
30	หัวเราะเสียงดังในที่ชุมชน					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติม (ถ้ามี) ที่นอกเหนือจากที่ระบุนมาแล้วเกี่ยวกับการปฏิบัติคุณธรรมจริยธรรม
ของนักศึกษาที่พึงปฏิบัติ

.....

.....

.....

.....

.....

.....